

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Význam a tvorba rezerv a opravných položek v účetnictví
Significance and Creation of Reserves and Adjustments in Accounting

Student: Jana Blažková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Blažková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Význam a tvorba rezerv a opravných položek v účetnictví**
Significance and Creation of Reserves and Adjustments in Accounting

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Význam a tvorba rezerv
  3. Význam a tvorba opravných položek
  4. Praktické příklady rezerv a opravných položek ve společnosti EKOLTES Hranice, a. s.
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2013*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 424 s. ISBN 978-80-7263-771-3.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2013*. 10. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 574 s. ISBN 978-80-7357-993-7.
RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2013*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1112 s. ISBN 978-80-7263-793-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně kromě příloh, které mi byly dány k dispozici.

V Ostravě dne 5. 5. 2014

Jana Blažková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Význam a tvorba rezerv	7
2.1	Charakteristika rezerv	8
2.2	Právní úprava	9
2.3	Členění rezerv	10
2.4	Účtování rezerv.....	11
2.4.1	Rezervy podle zvláštních právních předpisů.....	12
2.4.2	Rezervy podle účetních předpisů	17
2.5	Rezervy dle IFRS.....	21
3	Význam a tvorba opravných položek.....	23
3.1	Charakteristika opravných položek	23
3.2	Účtování opravných položek	25
3.3	Členění podle jednotlivých typů majetku	26
3.3.1	Opravné položky k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku.....	27
3.3.2	Opravné položky k zásobám	27
3.3.3	Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku	29
3.3.4	Opravné položky k pohledávkám.....	30
3.4	Zákonné opravné položky k pohledávkám	31
3.4.1	Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení	33
3.4.2	Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám.....	34
3.5	Opravné položky podle IFRS	36
4	Praktické příklady rezerv a opravných položek ve společnosti EKOLTES Hranice, a. s.	38
4.1	Zásady pro tvorbu a používání rezerv	38
4.2	Rezerva na opravu dlouhodobého hmotného majetku	39
4.3	Rezerva na rekultivaci skládky	44

4.4	Finanční kompenzace pracovníků	46
4.5	Zásady pro tvorbu a použití opravných položek	47
4.6	Opravné položky k pohledávkám	48
5	Závěr	53
	Seznam použité literatury	54
	Seznam zkratk	56
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Rezervy se řadí mezi důležitou účetní i daňovou kategorii. Představují dluhy účetní jednotky vůči budoucím účetním obdobím. Smyslem rezerv je rozložit si částku nákladů do účetních období, které vzniku nákladů předchází. Při tvorbě rezerv známe účel, na který jsou tvořeny, ovšem není přesně známa částka a ani přesně neznáme období čerpání rezervy.

Rozlišujeme rezervy daňové a účetní. O rezervách daňových hovoříme v případě, že účetní jednotka splní podmínky dané zákonem č. 563/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně. V opačném případě se jedná o účetní rezervy, které účetní jednotka tvoří podle svých pravidel uvedených ve vnitřním předpisu dané účetní jednotky.

Účetní jednotky musí dodržovat zásadu zákazu vzájemného zúčtování, podle které jsou povinny účtovat o aktivech a pasivech, nákladech a výnosech v účetních knihách a v účetní závěrce samostatně a bez vzájemného zúčtování. Tvorba a použití rezerv a opravných položek se v účetnictví a účetní závěrce nepovažuje za porušení tohoto ustanovení.

Prostřednictvím rezerv a opravných položek k majetku se v praxi realizuje tzv. zásada opatrnosti. V účetnictví to znamená, že se do výše zisku v účetnictví musí promítnout všechny předpokládané ztráty, rizika a znehodnocení majetku, i když ještě nenastaly a spolehlivě zjištělná není ani jejich výše.

Účetní jednotka má povinnost použít účetní metody a zásady takovým způsobem, který vychází z předpokladu, že bude nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a že neexistují žádné skutečnosti, které by tuto činnost omezovaly nebo zabráňovaly v pokračování činnosti i v budoucnu. Pokud účetní jednotka má informaci o tom, že u ní taková skutečnost nastává, je povinna odpovídajícím způsobem použít účetní metody a informace o použitém způsobu musí uvést v příloze účetní závěrky.

Opravné položky na rozdíl od rezerv, které zvyšují hodnotu závazků, hodnotu majetku v účetnictví snižují. Může se jednat např. o zásoby, dlouhodobý majetek, pohledávky či krátkodobý finanční majetek. Snížení ocenění majetku prokáže účetní jednotka provedením inventarizace. Podmínkou tvorby opravných položek je fakt, že snížení ocenění daného

majetku není trvalého charakteru. Opravné položky také nesmí mít aktivní zůstatek a nesmí se tvořit na zvýšení hodnoty majetku.

Cílem mé bakalářské práce je obecně charakterizovat rezervy a opravné položky, rozlišit jednotlivé druhy rezerv a opravných položek, popsat jejich tvorbu, užití, analyzovat je pomocí příkladů z reálného prostředí účetní jednotky a v neposlední řadě určit vliv na výpočet hospodářského výsledku a stanovení základu daně z příjmů. V bakalářské práci byla použita metoda popisu, komparace, syntézy, analýzy a zhodnocení.

2 Význam a tvorba rezerv

Rezervy představují budoucí potencionální závazek vůči třetím osobám a v příštích obdobích se předpokládá vynaložení výdajů jako vnitřní dluh účetní jednotky. Vytváříme je tehdy, pokud očekáváme takový jednorázový náklad, který nepříznivě ovlivní výsledek hospodaření v budoucnu. V průběhu jednoho nebo několika účetních období bude účetní jednotka zahrnovat do nákladů jen částku, která se rovná dané potřebě zvýšených nákladů. Jsou tedy účetním nástrojem sloužící k tomu, aby se náklady zahrnovaly do období, se kterým časově a věcně souvisí.

Jejich tvorba vyplývá ze zásady opatrnosti (podobně jako opravné položky), což je ve své podstatě princip, kde nenadhodnocujeme aktiva a nepodceňujeme závazková pasiva. Účelem tvorby rezerv je krytí ztrát a výdajů, které jsou spojeny s dlouhodobými a nepřetržitě existujícími riziky po neomezenou dobu trvání účetní jednotky.

Inventarizace rezerv

Rezervy podléhají dokladové inventarizaci, kde musí účetní jednotka ověřit výši rezerv, které jsme vytvořili, a také jejich odůvodněnost. K jejich tvorbě musí být k dispozici rozpočet, kalkulace a další podklady, na základě kterých byly vytvořeny, a v neposlední řadě i vnitřní směrnice účetní jednotky upravující rezervy.

Jestliže účetní jednotka zjistí, že pominul důvod jejího vytvoření, musí danou rezervu rozpustit v celé její výši. Pokud se při inventarizaci zjistí, že rezerva by měla být ve vyšší nebo nižší částce, tak se daná hodnota upraví. Když tvoříme rezervu v cizí měně, je potřeba vzhledem ke změně kurzu výši rezervy aktualizovat. Změna nebude vykázána jako kurzový rozdíl, ale jako změna výše rezervy.

V rámci účetní závěrky vytváří účetní jednotka rezervy až ke konci účetního období. V příloze účetní závěrky uvádí informace k jednotlivým rezervám, nejlépe počáteční stav, tvorbu a čerpání rezervy s konečným stavem příslušné rezervy. Ve vnitřním předpisu je vhodné stanovit postup pro tvorbu rezerv, důvody tvorby, výši rezervy a způsob, kterým bude účetní jednotka rezervy vytvářet a používat. To je důležité zejména tehdy, pokud jsou

rezervy uplatňovány jako daňový náklad. Při podání daňového přiznání je povinností účetní jednotky ověřit odůvodněnost rezerv a skutečný stav porovnat s výší, kterou může uplatnit.

2.1 Charakteristika rezerv

Rezervy jsou definovány jako cizí zdroj krytí majetku s dlouhodobým charakterem. V okamžiku jejich tvorby a vzniku ovšem v právním slova smyslu neexistuje faktický dluh vůči 3. osobě, nevykazují se tedy jako závazky (popř. dluhy).

Období, na které se rezerva vytváří, se pouze odhaduje, stejně jako její hodnotová výše. Většinou je znám jen účel dané rezervy. Zdaňovacím obdobím pro účely stanovené zákonem o rezervách je období vymezené zákonem o daních z příjmů¹ tehdy, pokud trvá nejméně 12 kalendářních měsíců a pokud je doba kratší, období začíná dnem fúze nebo přechodu jmění na společníka, popř. rozdělení obchodní společnosti nebo družstva.

Od rezerv musíme odlišit rezervní fondy, které mají s rezervami společnou vlastnost, a to projev zásady opatrnosti. Rezervní fond je tvořen z čistého zisku a je součástí vlastního kapitálu účetní jednotky. Jedná se o přesun vlastních zdrojů společnosti bez jakéhokoli vlivu na výsledek hospodaření a slouží především pro krytí ztrát z podnikání. Od r. 2014 podle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, zanikla povinnost vytvářet rezervní fond ze zisku v zákonné výši. Pro rozpuštění rezervního fondu musí valná hromada rozhodnout o změně stanov či společenské smlouvy společnosti. Naopak rezervy ovlivňují výsledek hospodaření tím, že se tvoří na vrub nákladů běžného období a jsou považovány za cizí zdroje.

Rezervy nelze vytvořit na výdaje související s pořízením hmotného či nehmotného majetku a v průběhu likvidace nebo insolvenčního řízení po dobu trvání účinků prohlášení konkurzu.

V případě, že dojde k převodu podniku nebo jeho samostatné části na společnost, přijímající společnost je oprávněna převzít rezervy a opravné položky zanikající společnosti a pokračovat v jejich tvorbě.² Je to možné pouze za podmínek, které by platily pro zanikající

---

¹ § 17a ZDP

² § 23a odst. 5 písm. a) ZDP

společnost a v takovém rozsahu, v jakém souvisí s částí obchodního jmění, které na nástupnickou společnost tímto přechází. Rezervy u nepeněžitých vkladů pak můžeme rozdělit podle toho, zda vkladatel jen majetek přetransformuje do cenného papíru či účasti, anebo dochází ke zrušení vkladatele bez likvidace (slučování, splývání, rozdělování společností a převod jmění na společníka).

2.2 Právní úprava

Při tvorbě a čerpání rezerv se účetní jednotka řídí těmito právními předpisy:

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů³,
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Český účetní standard pro podnikatele č. 004 – Rezervy,
- Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IAS 37).

Pro účetní jednotku je vhodné vytvořit vnitřní předpis, kde jsou stanovena důležitá pravidla a slouží jako základ pro informace zveřejňované v příloze účetní závěrky. Při metodickém řízení účetnictví je nutné zpracovat kvalitní vnitřní předpis, kterým účetní jednotka vytvoří předpoklad k zajištění povinností stanovených účetními předpisy a umožní vybrat vhodné tituly rezerv i opravných položek, jejich tvorbu, výši či použití v konkrétních podmínkách firmy.

Vnitřním předpisem o rezervách a opravných položkách je třeba rozhodnout o:

- konkrétním členění rezerv a opravných položek,
- jejich výši,
- období počátku tvorby,
- postupu při čerpání,
- termínu inventarizace (nejčastěji k okamžiku sestavení účetní závěrky).

---

³ § 25 odst. 2 a § 26 odst. 3 ZoÚ

2.3 Členění rezerv

Podle položek rozvahy členíme rezervy na:

- rezervy podle zvláštních předpisů (B.I.1.),
- rezervy na důchody a podobné závazky (B.I.2.),
- rezerva na daň z příjmů (B.I.3.),
- ostatní rezervy (B.I.4.).

Tab. 2.1 Ukázka rezerv v rozvaze

Označení	Pasiva	Číslo řádku	Běžné období	Minulé období
B.	Cizí zdroje	086		
B. I.	Rezervy	087		
B. I. 1.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	088		
2.	Rezerva na důchody a podobné závazky	089		
3.	Rezerva na daň z příjmů	090		
4.	Ostatní rezervy	091		

Zdroj: vlastní zpracování

Podle určení rozlišujeme:

- rezervy obecné, které mají obecný charakter a tvoří se zejména při existenci rizik, které mohou vést ke vzniku budoucích výdajů, např. rezerva na rizika či ztráty z podnikání,
- rezervy účelové, které se vztahují k takovému majetku, u kterého můžeme v budoucnu předpokládat velké výdaje způsobující změnu výsledku hospodaření, např. rezerva na opravu majetku.

Podle vztahu k dani z příjmů dělíme rezervy na:

- zákonné (daňové) rezervy, jejichž použití a tvorba je stanovena zvláštním daňovým zákonem (ZoR), jde např. o rezervy na opravy hmotného majetku za daných specifických podmínek,
- účetní (nedaňové) rezervy, které se tvoří na základě vnitřní směrnice účetní jednotky a jejich použití a tvorba nijak neovlivňuje základ daně společnosti.

Podle oblasti hospodaření:

- provozní činnost,
- finanční činnost,
- popř. mimořádná činnost účetní jednotky.

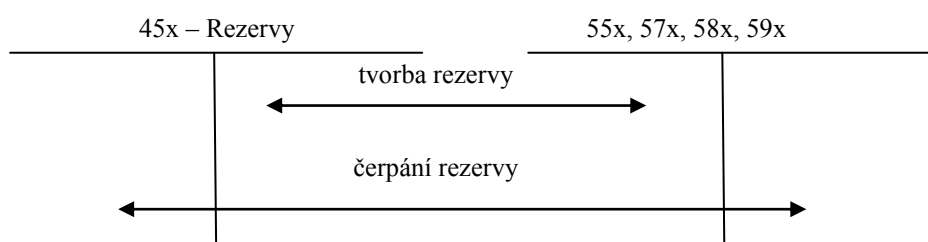
2.4 Účtování rezerv

Pokud účtujeme o rezervách, vycházíme zejména z ČÚS č. 004 Rezervy a obsahového vymezení uvedené v § 16 vyhlášky ve smyslu § 26 odst. 3 ZoÚ. Tvorba rezerv se účtuje na vrub nákladů, zatímco snížení, zvýšení či použití rezerv se účtuje ve prospěch nákladů. Při tvorbě rezerv dochází ke snížení výsledku hospodaření běžného účetního období ve prospěch budoucích účetních období. Pokud dojde ke zrušení nebo snížení rezervy z důvodu nepotřebnosti, účtuje se tato skutečnost ve prospěch nákladů. Tvoříme-li rezervu, účtujeme ji ve prospěch (tj. na stranu D) účtu účtové skupiny 45 – Rezervy se souvztažným zápisem na vrub (tj. na stranu MD) účtu nákladů. Jedná se o účtové skupiny 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti, dále účtová skupina 57 – Rezervy a opravné položky ve finanční činnosti, 58 – Mimořádné náklady (např. rezerva na restrukturalizaci), a účtová skupina 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů.

O využití či zrušení rezervy se účtuje na opačných stranách příslušných účtů, tedy ve prospěch příslušného účtu nákladů účtových skupin 55, 57, 58 a 59, a souvztažně na vrub příslušného účtu účtové skupiny 45 – Rezervy.

Rezervy vykazujeme v rozvaze v pasivech jako první položku cizích zdrojů. Do následujícího období se zůstatky rezerv převedou na základě principu bilanční kontinuity, protože rezervy nesmějí mít aktivní zůstatek.

Schéma 2.1 Účtování rezerv

2.4.1 Rezervy podle zvláštních právních předpisů

Rezervy podle zvláštních právních předpisů se tvoří podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, a zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství. Jedná se o zákonné (tj. daňové) rezervy. Kromě tzv. odložení části výsledku hospodaření do cizího kapitálu znamenají tyto rezervy ještě i odložení daňové povinnosti. V období účtování snižují základ daně i náklady související s tvorbou rezervy. Čerpáním rezervy dochází ke zvýšení základu daně z příjmů a jsou zde účtovány i takové náklady, díky kterým se rezerva tvořila.

Rezervy jsou pouze dočasnou daňovou výhodou. Stát umožňuje odložení daňové povinnosti kryté rezervou do budoucna a tím podporuje podnikový tok hotovosti.

Výdaje, na jejichž úhradu se vytvořila rezerva, se musí přednostně uhradit z této rezervy. [8] Rezervy se vytvářejí v absolutní částce nebo procentem z určeného základu, pokud zvláštní zákon přímo nestanoví jiný způsob tvorby rezervy. Další důležité informace o rezervách, tj. jednotlivé zákonné a ostatní rezervy odděleně s uvedením počátečního stavu příslušné rezervy na začátku účetního období, by měly být uvedeny v příloze k účetní závěrce.

Rezervy se zruší v tom zdaňovacím období, ve kterém pominuly důvody, pro které byly vytvořeny. Důvodem může být použití rezervy, zrušení rezervy pro nepotřebnost, ukončení podnikatelské nebo jiné samostatně výdělečné činnosti nebo nájmu, zrušení stálé provozovny na území České republiky, vstup do likvidace či rozhodnutí o prohlášení konkursu.

Pokud byla stanovena povinnost, aby byly peněžní prostředky uloženy na samostatný účet, zruší se rezerva i v případě, že tato podmínka nebude dodržena. V průběhu likvidace nebo insolvenčního řízení nelze vytvářet rezervy, s výjimkou rezerv tvořených povinně dle atomového, horního zákona či zákona o odpadech, které jsou ukládány na zvláštní vázaný účet v bance.

Rezerva na opravy hmotného majetku⁴

Podstatou rezervy na opravy hmotného majetku je postupně vytvořit reálné zdroje na plánovanou opravu. Peněžní prostředky na zvláštním bankovním účtu slouží k vytvoření

---

⁴ § 7 ZoR

těchto reálných zdrojů k pokrytí opravy majetku. Tvorba rezervy je výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmu. Podmínkou pro vytvoření dané rezervy je minimální doba odepisování stanovená zákonem o daních z příjmů, která je 5 a více let, a také zařazení majetku alespoň do 2. odpisové skupiny.

Výše rezervy v daném zdaňovacím období je rovna podílu rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, která uplynou od zahájení tvorby rezervy do předpokládaného termínu zahájení opravy. Pokud je poplatník plátce daně z přidané hodnoty, při určení výše rezervy vychází z rozpočtu nákladů na opravu v ocenění bez DPH.

Rezervu tvoří poplatníci daně z příjmů, kteří:

- mají vlastnické právo k majetku nebo jsou organizační složkou státu příslušnou hospodařit s majetkem státu anebo jsou státní organizací příslušnou hospodařit s majetkem státu, pokud tuto rezervu nevytváří nájemce,
- jsou nájemci hmotného majetku na základě smlouvy o nájmu podniku (nikoli pouze nájemci hmotného majetku)⁵, přičemž k opravám tohoto majetku jsou smluvně písemně zavázáni,
- procházejí reorganizací nebo oddlužením podle insolvenčního zákona č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a jejichž vlastnické právo ke hmotnému majetku, k němuž byla rezerva tvořena, nebylo průběhem insolvenčního řízení ani pravomocným ukončením insolvenčního řízení dotčeno.

Rezerva se nesmí vytvářet na technické zhodnocení, plánované rekonstrukce a modernizace, na majetek určený k likvidaci, dále na opravy, které souvisejí se škodami nebo jinými nepředvídatelnými událostmi, potom na pravidelně se opakující opravy nebo na majetek, jehož vlastníkem je poplatník s majetkem, u kterého nadále trvají účinky prohlášení konkurzu.

Účetní jednotka by měla pro doložení rezervy na opravu dlouhodobého majetku vytvořit plán oprav, dále rozpočet nákladů na opravy, vnitropodnikovou směrnici o tvorbě a použití rezervy, a také inventární kartu rezervy.

---

⁵ § 4 odst. 1 ZoR

Podle metodiky časové tvorby rezerv lze rezervu tvořit do výše rozpočtovaných nákladů na opravu, rovnoměrně, minimálně na 2 zdaňovací období (nezapočítává se zde období zahájení opravy). ZoR stanoví pouze maximální dobu tvorby rezervy:

- pro 2. odpisovou skupinu – 3 zdaňovací období,
- pro 3. odpisovou skupinu – 6 zdaňovacích období,
- pro 4. odpisovou skupinu – 8 zdaňovacích období,
- pro 5. a 6. odpisovou skupinu – 10 zdaňovacích období.

Jestliže účetní jednotka zjistí skutečnost, která má za důvod změnu výše rezervy, úpravu musí provést počínaje zdaňovacím obdobím, ve kterém tuto skutečnost zjistila. Příkladem změny skutečnosti může být změna ceny, technologického provedení či změna v rozsahu plánované opravy.

Důležitá je dokumentace celého procesu tvorby rezervy. Ta není přesně vymezena v zákoně o rezervách, ale v potřebné dokumentaci by neměly chybět údaje o plánu oprav, rozpočtu nákladů, inventární karta rezervy či vnitropodniková směrnice o tvorbě a čerpání rezervy. Z těchto údajů by mělo být snadno identifikovatelné, o jaký předmět a druh opravy jde, a dále zdaňovací období, ve kterém bude oprava zahájena. V době zjištění opravy majetku nemusí podnik platit část daní. Ty zaplatí v době čerpání rezervy na rizika a ztráty, tedy v roce realizace opravy. Čerpání rezervy pak bude kompenzováno výdaji na řešení daného rizika na opravu majetku.

Výkonová metodika tvorby rezerv je umožněna jen u movitých věcí, kdy se rezerva na opravu hmotného majetku tvoří ve vztahu k objemu jeho výkonů v technických jednotkách. Tato metoda je ovšem v nevýhodě, jelikož je s ní spojena vyšší pracnost a náročnější prokazování. Výše rezervy ve zdaňovacím období se tedy rovná součinu podílu rozpočtu nákladů na opravu na jednotku předpokládaného výkonu a součtu objemu skutečných výkonů za zdaňovací období a za předcházející období, pokud nebylo obdobím zdaňovacím. Je nutné si tvorbu této rezervy rovnoměrně a podle plánu rozložit do jednotlivých zdaňovacích období. Vzorec pro tvorbu „výkonové“ rezervy,

$$Tvorba rezervy = \frac{\text{rozpočet nákladů na opravu}}{\text{předpokl. objem výkonů do opravy}} \cdot \text{skutečný objem výkonů}, \quad (2.1)$$

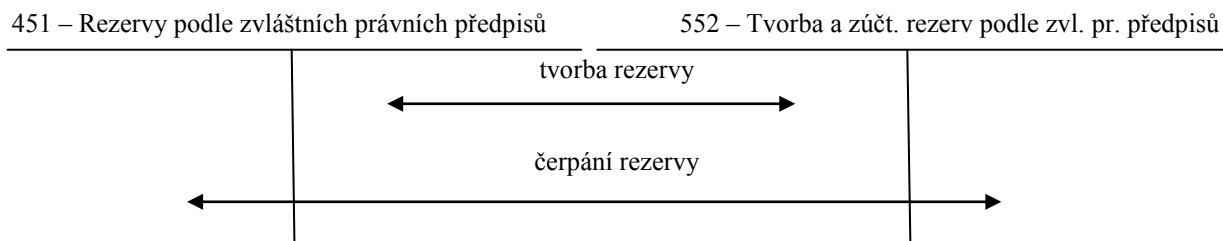
je poměrně jednoduchý. Při tvorbě této rezervy je nutné za objem výkonu považovat takový objem, který je majetek poplatníka schopen realizovat od okamžiku zahájení jeho užívání až do okamžiku plánované opravy. Počítáme tedy s celkovým objemem výkonu a se skutečnými výkony za zdaňovací období.

V roce 2008 byla přijata novela⁶ a ta určuje od r. 2009 povinnost ukládat (deponovat) peněžní prostředky připadající na dané zdaňovací období v plné výši rezervy na samostatný účet v bance, nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Pokud se tak nestane, rezerva se zruší již ve zdaňovacím období, za které se daňové přiznání podává. Tato povinnost má zajistit dostatek peněžních prostředků v okamžiku zahájení opravy. Bankovní účet je veden v českých korunách nebo v eurech, a peněžní prostředky z tohoto samostatného účtu se mohou čerpat pouze na účely, ke kterým byla rezerva určena.

Podniky musí pečlivě sledovat především datum zahájení plánovaných oprav, ke kterým se vytvářela rezerva. Pokud nebude oprava zahájena nejpozději ve zdaňovacím období následujícím po zdaňovacím období, kdy mělo dojít k zahájení opravy, ruší se rezerva ve prospěch nákladů v účtové skupině 55 v tomto následujícím zdaňovacím období. Rezerva, popř. její zůstatek se vyúčtuje tímto způsobem i tehdy, pokud nebyla vyčerpána nejpozději ve zdaňovacím období, které následuje po zdaňovacím období, ve kterém byla oprava zahájena.

Podle zákona o rezervách je dnem zahájení opravy den, kdy se fyzicky začnou provádět práce přímo na věci, která je předmětem opravy. Pokud se oprava provádí mimo provozovnu jinou osobou, zahájením opravy je převzetí věci do opravy jinou osobou.

Schéma 2.2 Účtování zákonných rezerv na opravu hmotného majetku

⁶ § 7 odst. 4 ZoR

Bankovní rezervy⁷

Banky mohou vytvářet rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ZDP. Výše těchto rezerv nesmí přesáhnout 2 % průměrného stavu bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Mohou se tvořit kromě bankovních záruk podle českého práva⁸ i k bankovním zárukám poskytnutým podle srovnatelného právního předpisu členského státu Evropské unie. Nesmí být však v žádném případě použito právo státu, který není členem EU, když použití tohoto práva právo příslušného státu EU umožňuje.

Rezervy v pojišťovnictví⁹

Tyto rezervy slouží především ke krytí podnikatelských rizik pojišťoven. Podle zákona, který upravuje pojišťovnictví,¹⁰ se z technických rezerv pro účely zjištění základu daně z příjmů uznává tvorba rezerv zaúčtovaná podle ZoÚ, která je nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jedná se o technické rezervy na neživotní pojištění (rezerva na nezasloužené pojistné, na pojistná plnění, prémie a slevy, vyrovnávací rezervy, rezervy pojistného neživotních pojištění), a také technické rezervy na životní pojištění (např. rezervy na nezasloužené pojistné, pojistná plnění, pojistného životních pojištění, prémie a slevy, splnění závazků z použité technické úrokové míry a ostatních početních parametrů). U poplatníka se sídlem mimo Českou republiku je tvorba technických rezerv nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů maximálně do výše, kterou by mohl uplatnit poplatník se sídlem na území České republiky.

Rezerva na pěstební činnost¹¹

Tuto rezervu mohou vytvářet jen ty účetní jednotky, které jsou povinny provádět obnovu a výchovu lesních porostů do 40 let jejich věku a opatření k obnově porostů s nevhodnou nebo náhradní dřevinnou skladbou. Rezerva se vytváří podle výše vytěženého objemu dřevní hmoty v kubických metrech a čerpá se při realizaci pěstební činnosti. Rezerva se ruší, pokud tyto práce nejsou realizovány v rozpočtovém objemu.

V příloze k ZoR je uveden seznam výkonů, které jsou uznány jako náklad pro tvorbu rezervy na pěstební činnost. Rezervu mohou vytvářet jen takoví poplatníci daně, kteří jsou

---

⁷ § 5 ZoR

⁸ § 2029 zákona č. 89/2012 Sb. (Občanský zákoník)

⁹ § 6 ZoR

¹⁰ zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

¹¹ § 9 ZoR

povinni podle zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, a zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, provádět obnovu, ochranu nebo výchovu lesních porostů.

Výši této rezervy si poplatník stanoví sám podle výše vytěženého objemu dřevní hmoty v m³ a rozpočtu nákladů na pěstební činnost. Čerpáním rezervy se rozumí realizace prací pěstební činnosti, a pokud tyto práce realizovány nejsou, rezerva se zúčtuje a zruší.

Peněžní prostředky je třeba deponovat na samostatný účet v bance a nesmějí být zahrnuty do majetku poplatníka v insolvenčním řízení. Peníze mohou být čerpány jen na výdaje k tomu určené. Čerpání a nakládání s peněžními prostředky u rezerv, které řeší zvláštní zákon, musí být v souladu příslušných ustanovení tohoto zvláštního zákona.

Ostatní rezervy tvořené na základě ZoR¹²

Do těchto rezerv se spolu s rezervou na pěstební činnost řadí tzv. ekologické rezervy. Ostatní daňové rezervy se tvoří podle § 10 a § 10a ZoR. Jejich tvorba je také daňově uznatelným nákladem.

Mezi tyto rezervy patří např. rezerva na odbahnění rybníka, rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou a další rezervy. Odbahněním rybníka se myslí odstranění nánosů ze dna rybníka, které způsobují erozi okolních pozemků. Rezervu je možno tvořit maximálně deset po sobě jdoucích zdaňovacích období a způsob tvorby rezervy a další skutečnosti jsou obdobné jako pro tvorbu rezervy na opravu hmotného majetku.

Dále sem patří rezerva na vypořádání důlních škod podle zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (tzv. horní zákon). K zajištění těchto škod je účetní jednotka povinna vytvářet finanční rezervu.

2.4.2 Rezervy podle účetních předpisů

Do těchto rezerv patří ty, které nejsou definovány jako „zákonné“, jsou tedy účetními rezervami. Nejedná se o daňové náklady a na druhou stranu nejsou ničím omezovány, protože si o jejich tvorbě i účtování rozhodují účetní jednotky samy. Tvorba probíhá v souladu

---

¹² § 10 ZoR

s vnitřní účetní směrnicí dané účetní jednotky, která splňuje požadavek brát v úvahu všechna předvídatelná rizika a ztráty při oceňování ke konci rozvahového dne, a to bez ohledu na to, jestli je výsledkem hospodaření zisk či ztráta. Rezervy se tvoří v rámci účetní závěrky a je tedy nutné vzít v potaz i události, ke kterým došlo od konce rozvahového dne do okamžiku sestavení účetní závěrky.

Podnikatelé, kteří podle ZoÚ mohou vést zjednodušený rozsah účetnictví, nemusí tvořit rezervy podle § 26 odst. 3 ZoÚ.

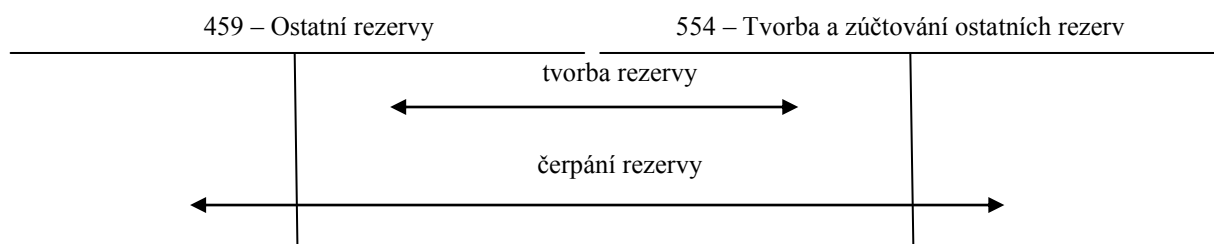
Rezerva na rizika a ztráty z podnikání

Rezervu na rizika a ztráty vytvářejí účetní jednotky v tom okamžiku, kdy jim budou známy budoucí rizika a ztráty z podnikání na základě současných skutečností, podle jednotlivých případů, kde je možné tato rizika očekávat. Tyto rezervy se tvoří pro jednotlivé, individuálně určené případy budoucích ztrát nebo rizik, např. rezerva na ekologické škody, rezerva na bezplatné záruční opravy, apod.

Nelze vytvořit rezervu např. na podnikatelská rizika nebo jiné neidentifikované rezervy. Podrobněji nejsou tyto rezervy upraveny v žádném závazném účetním předpisu. Odvíjejí se z odhadů, zkušeností minulých let, statistických šetření a obvykle se stanoví procentem z dané základny. Je důležité, aby měla účetní jednotka vytvořený vnitřní předpis o tvorbě těchto rezerv, protože rozhoduje sama o tvorbě, výši a použití dané rezervy.

Tyto rezervy se vytvářejí na takové předpokládané rizika a ztráty, jejichž uskutečnění je reálné vzhledem k okolnostem známým ke dni tvorby rezervy. Pokud jde o události zvlášť nejisté, rezervy se netvoří na vrub nákladů, ale zaznamenají se v podrozvaze nebo v příloze účetní závěrky s popisem a odhadem ztráty.

Schéma 2.3 Účtování rezervy na rizika a ztráty

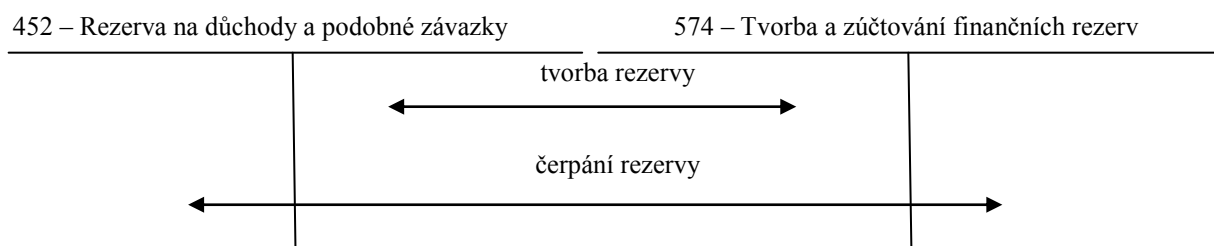

Rezerva na důchody a podobné závazky

Jestliže účetní jednotka vytváří rezervu na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky uložené jí smlouvou nebo právním předpisem (např. zavedení prvků důchodového spoření zaměstnavateli pro své zaměstnance formou důchodových fondů), musí vykázat i rezervu na důchody a podobné závazky.

Schéma 2.5 Účtování rezervy na důchody

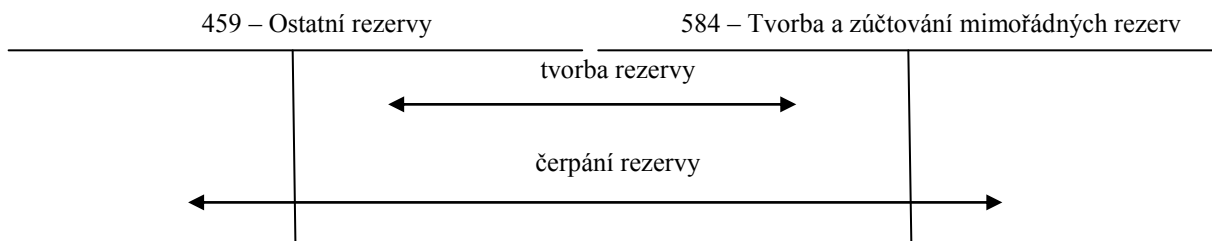

Rezerva na restrukturalizaci

Účetní jednotka může tvořit tuto rezervu jen na základě programu restrukturalizace schváleného orgánem k tomu příslušným podle zvláštního právního předpisu, případně společnosti. Pro tyto účely se restrukturalizací rozumí program plánovaný a řízený vedením účetní jednotky, kterým se podstatně mění předmět činnosti účetní jednotky nebo způsob, kterým je činnost ÚJ prováděna. Může se jednat o přemístění podnikatelských aktivit do jiné oblasti, uzavření provozu či utlumení nebo ukončení části podnikatelských aktivit. Zahrnuje pouze přímé výdaje na restrukturalizaci, které jsou také nezbytně nutné pro provedení restrukturalizace a nejsou spojeny s pokračujícími aktivitami jednotky. Mezi nepřímé náklady, které do rezervy zahrnout nelze, patří např. marketingové náklady, náklady na přeškolení zaměstnanců či investice do nových systémů. S procesem restrukturalizace jsou spojeny nejistoty a rizika, a proto je vhodné vytvářet tuto rezervu.

Závazek provést restrukturalizaci mimosmluvně vzniká v případě, že účetní jednotka má oficiální podrobný plán restrukturalizace a u osob zainteresovaných vyvolala očekávání, že restrukturalizace bude provedena tím, že zahájila realizaci jejího plánu a zveřejnila její hlavní rysy. Rezervu je možné tvořit pouze na náklady nezbytně nutné k uskutečnění programu restrukturalizace, které nesouvisí s pokračujícími aktivitami účetní jednotky.

Schéma 2.6 Tvorba rezervy na restrukturalizaci

Ostatní rezervy neuvedené v zákoně o účetnictví

Existují také další rezervy, se kterými se můžeme setkat u mnoha účetních jednotek. Nejsou výdajem na zajištění a udržení příjmu a ani nejsou uvedeny v ZoÚ. Jedná se například o rezervu na opravy majetku nad rámec zákona o rezervách, smluvní pokuty a penále, rizika nekrytá pojištěním, soudní spory, dlouhodobé tržní riziko (u a. s. kótovaných na veřejném trhu), popř. o rezervu na poskytnuté mimořádné záruky.

Patří sem také rezerva na garanční opravy, která poskytuje záruku výrobkům nebo zboží a můžeme očekávat výdaje spojené s opravami v záruční lhůtě. Tvoří se jako procento z určitého základu (např. % z tržeb) nebo v absolutní částce (např. 5 Kč/prodaný výrobek). Způsob tvorby rezervy i jejího rozpouštění by měl být stanoven ve vnitřním předpisu.

2.5 Rezervy dle IFRS

Cílem IFRS je formulace, vyhlásování účetních standardů a globalizace celosvětových jednotných účetních finančních výkazů. Některé české společnosti vytváří účetní výkazy jak podle české úpravy, tak podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

Podle Mezinárodního účetního standardu IAS 37 – Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva, lze tvořit jen rezervy na restrukturalizaci, a také rezervy na tzv. nevýhodné smlouvy. Rezerva na restrukturalizaci se podle IFRS zaúčtuje tehdy, jsou-li splněna obecná kritéria zaúčtování rezerv. Nevýhodná smlouva se definuje jako smlouva, jejíž nevyhnutelné náklady nutné ke splnění smluvních povinností převyšují ekonomický užitek, kterého je podle této smlouvy očekáváno. Rezerva v rámci nevýhodných smluv by měla být tvořena v nižší částce z čistých nákladů na splnění smlouvy nebo veškerých pokut a kompenzací, které vyplývají z nedodržení plnění smlouvy. Nejčastější rezervou

v podmínkách ČR je rezerva na opravy hmotného majetku. Standardy IFRS však tvorbu této rezervy neumožňují z důvodu povinné aplikace komponentního přístupu odepisování hmotných aktiv.

Existují důvody pro tvorbu rezervy podle IAS. Prvním důvodem je existence závazku v důsledku minulé události, neboť je důležité určit, do kterého období musíme rezervu vytvořit. Dalším důvodem je pravděpodobnost odtoku hotovosti, resp. určit podle odhadů nebo vývoje minulosti pravděpodobnost toho, že se něco stane. Posledním důvodem pro tvorbu rezervy dle IAS je možnost spolehlivého ocenění rezervy. Jestliže tyto podmínky nejsou splněny, rezerva se nezaúčtuje. Lze ji použít pouze na výdaje, ke kterým byla určena.

K datu rozvahy je výše rezervy nejlepším odhadem výdajů, které jsou potřebné k vypořádání současného závazku. Ocenění rezervy je buď očekávanou hodnotou, nebo nejpravděpodobnějším výsledkem. Existuje zde nejistota, která působí v prostředí rezervy. Jestliže výdaje nezbytné k vypořádání rezervy budou nahrazeny jinou stranou, zúčtuje se náhrada jako samostatné aktivum, přičemž náhrada nesmí převýšit částku rezervy. Náklady vztahující se k rezervám mohou být ve výkazu úplného výsledku vykázány v čisté výši, tzn. snižené o zaúčtované náhrady.

Standard IAS 37 obsahuje dodatek, ve kterém jsou definovány konkrétní situace, a na závěr doporučuje, jestli by účetní jednotka rezervu tvořit měla či neměla. To, jakým způsobem se rezervy účtují, se v žádné části standardu neuvádí. V praxi jsou využívány 2 postupy. V prvním z nich rezervu účtujeme přímo do nákladů, vynaložené náklady se účtují jako snížení rezervy stejně jako vypořádání z pokladny či bankovního účtu. Účet rezervy v nákladech není snižován, zůstatek je pouze upravován pro nadbytečnost nebo nepotřebnost. Nedochází zde k tvorbě a snížení rezervy přes stejné účty opačným způsobem a tím se přispívá ke kreativě při tvorbě. Druhým postupem můžeme rezervu zahrnout jako součást ocenění majetku v rozvaze. Jedná se o výjimečné situace, kdy se rezerva do nákladů dostane až prostřednictvím zvýšených odpisů. Úroky vzniklé přepočtem rezervy na současnou hodnotu v jednotlivých letech je nutné také zahrnout do nákladů. [1]

3 Význam a tvorba opravných položek

Opravné položky patří k významným nástrojům účetnictví, které souvisí s oceňováním majetku a účetní zásadou opatrnosti. Jedná se o účetní nástroj, který je využíván k naplnění věrného a poctivého obrazu účetnictví. Účetní jednotky musí mít do vnitřních účetních směrnic zahrnutý údaje o tvorbě a čerpání opravných položek v období, ve kterém vznikne nutnost jejich využití. Je nutno je tvořit bez ohledu na to, jestli je předpokládáný výsledek hospodaření za konkrétní účetní období zisk nebo ztráta, a zda tvorba opravné položky je či není daňově uznatelná.

Jestliže je k určitému majetku vytvořena rezerva, nesmí k němu zároveň existovat opravná položka, pokud to zákon o rezervách nedovoluje. Opravné položky nesmí mít aktivní zůstatek a pro účely trvalého snížení hodnoty majetku se používá odpis majetku. Pokud zjistíme, že skutečná hodnota závazků je vyšší než jejich účetní hodnota, nelze použít opravné položky. Pouze proúčtujeme zvýšenou hodnotu závazku souvztažně s účtem výnosů.

3.1 Charakteristika opravných položek

Opravné položky se vytvářejí za účelem snížení ocenění majetku v účetnictví, které prokážeme na základě inventarizace majetku. Tvorba opravných položek se používá jen tehdy, kdy snížení majetku není trvalého charakteru nebo není snížení ocenění vyjádřeno jiným způsobem, např. jako reálná hodnota. Trvalé snížení hodnoty se prokáže až v souvislosti s prodejem v prodejní ceně.

Díky opravným položkám se do účetnictví promítnou všechna nepředvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku v uzavíraném účetním období. K zachycení opravných položek tedy dochází v případě, kdy účetní hodnota majetku zachycená na účtech majetku je vyšší než skutečná hodnota majetku. Na základě inventarizace zjišťujeme hlavně odchylky množství a hodnotové.

Pokud účetní jednotce hrozí určitá ztráta z prodeje či držby tohoto majetku v budoucnu, ale riziko či ztráta zatím nemá konkrétní podobu ani není časově ohraničená a nevztahuje se k žádnému konkrétnímu majetku, nelze tvořit opravnou položku. Je třeba zvážit tvorbu účetní rezervy.

Inventarizace opravných položek

Inventarizace opravných položek úzce souvisí s jejich účtováním. Problémem je správné stanovení výše opravné položky ke konkrétnímu majetku. Opravné položky mají vliv na výši výsledku hospodaření a tím i na výši podílu na zisku, a pokud se jedná o zákonné opravné položky, mají vliv i na základ daňové povinnosti. Při každé inventarizaci je tedy důležité zdůvodnit výši opravných položek k majetku.

Není nutné oceňovat opravné položky individuálně podle jednotlivých složek majetku. Při inventarizaci je možné použít kumulativní odhad, kde je podmínka uplatnění tohoto postupu pouze u stejného majetku, např. % pohledávek stejného druhu, atd. Tento způsob je vhodné použít v případě, kdy by individuální zjišťování bylo neúměrně nákladné a jednalo by se o velké množství majetkových položek.

V případě řešení pochybností při tvorbě opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek je potřeba vycházet z dokladové inventury. Z dokladové inventarizace pohledávek musí vyplynout minimálně tato struktura po lhůtě splatnosti:

- pohledávky jednorázově odepsané,¹³
- pohledávky, které jsou vyloučené z možnosti odpisu podle zákona o daních z příjmů nebo z možnosti tvorby opravné položky podle zákona o rezervách,
- pohledávky, ke kterým lze tvořit zákonné opravné položky, ve struktuře podle doby, která uplynula mezi prvním dnem splatnosti pohledávky a datem, ke kterému se může zákonná opravná položka vytvářet.

Právní předpisy

Právní předpisy, kterými se řídí účetní jednotka při evidenci a účtování opravných položek, jsou:

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., č. 005 – Opravné položky.

---

¹³ § 24 odst. 2 písm. y) ZDP

3.2 Účtování opravných položek

Doporučené postupy účtování opravných položek uvádí ČÚS č. 005 Opravné položky a ČÚS č. 019 Náklady a výnosy. Účty opravných položek jsou pasivní, jejich zůstatek je vždy na straně Dal. Nesmí mít aktivní zůstatek a není možné je tvořit jako zvýšení hodnoty majetku. Opravné položky se zachycují v rozvaze v aktivech ve sloupci „korekce“ jako kladná hodnota, sloupec však představuje snížení brutto hodnoty majetku. Účetní jednotka je povinna popsat způsob tvorby opravných položek v příloze účetní závěrky, s odvoláním na příslušnou vnitřní účetní směrnici.

Jestliže dojde k prodeji majetku, na který máme vytvořenou opravnou položku, tedy v souvislosti s vyřazením aktiva, je třeba ji zrušit vyúčtováním ve prospěch příslušného nákladového účtu.

Účtováno musí být o všech zákonných opravných položkách. Výjimku tvoří účetní jednotky, které účtují a sestavují účetní závěrku podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. [4] Takové účetní jednotky pro tvorbu zákonných opravných položek a jejich rušení pro účely stanovení základu daně z příjmů používají tzv. prokazatelnou evidenci.

Prokazatelná evidence pohledávek znamená soupis jednotlivých pohledávek a jejich opravných položek, které byly sestaveny způsobem a v rozsahu stanoveným v zákoně o rezervách.

Obecně se tvorba opravných položek účtuje na vrub účtů v účtové skupině 55 a 57, zrušení naopak ve prospěch těchto účtů. Souvztažně se účtuje na účty majetku, ke kterému se opravná položka vytváří. V případě dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku se jedná o účtovou skupinu 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku, pokud tvoříme opravnou položku k zásobám, účtujeme náklad souvztažně s účty účtové skupiny 19 – Opravné položky k zásobám. Ke krátkodobému finančnímu majetku účtujeme opravnou položku na účtech účtové skupiny 29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku. Jestliže se opravná položka týká pohledávek, tvorba, zrušení či snížení její hodnoty se účtuje na příslušném účtu účtové skupiny 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování.

Tvorba zákonné opravné položky k pohledávkám se účtuje na stranu MD účtu 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek souvztažně s účtem na straně D 391 – Opravná položka k pohledávkám. Opravná položka se ruší ve prospěch nákladů tehdy, pokud bude daná pohledávka splacena dlužníkem nebo se promlčí. Zrušení opravné položky k pohledávkám se tedy bude účtovat MD 391/D 558.

Účetní jednotky musí přizpůsobit účtový rozvrh tomu, že opravné položky se tvoří ke všem složkám majetku (mimo peněz a cenin), a podle toho zvolit vhodné analytické účty. Podrobná analytická evidence by se měla týkat nákladových účtů určených pro tvorbu a rozpuštění opravných položek, ale také rozvahových účtů.

Majetek rovněž nesmí být nadhodnocen, tudíž jestliže účetní jednotka netvoří opravné položky, chybí v účtování i v prezentaci svého majetku v účetní závěrce. Plyne z toho nedodržování ustanovení zákona o účetnictví. Pokud si neuplatní položky daňové, jde o nevyužití možnosti daňové optimalizace, nikoli o porušení zákona.

3.3 Členění podle jednotlivých typů majetku

Opravné položky se mohou vytvářet k dlouhodobému majetku včetně pozemků, nedokončenému dlouhodobému majetku, zálohám k dlouhodobému majetku, zásobám (nakupované, vlastní výroba), pohledávkám i finančnímu majetku. Opravné položky nepřímo snižují hodnotu majetku a zároveň se mohou vykázat ještě nerealizované ztráty.

Tab. 3.1 Ukázka opravných položek v rozvaze

Označení		Aktiva	Číslo řádku	Běžné období			Minulé období
				Brutto	Korekce	Netto	
B.		Dlouhodobý majetek	003				
C.	I.	Zásoby	032				
C.	III.	Krátkodobé pohledávky	048				
C.	IV.	Krátkodobý finanční majetek	058				

Zdroj: vlastní zpracování

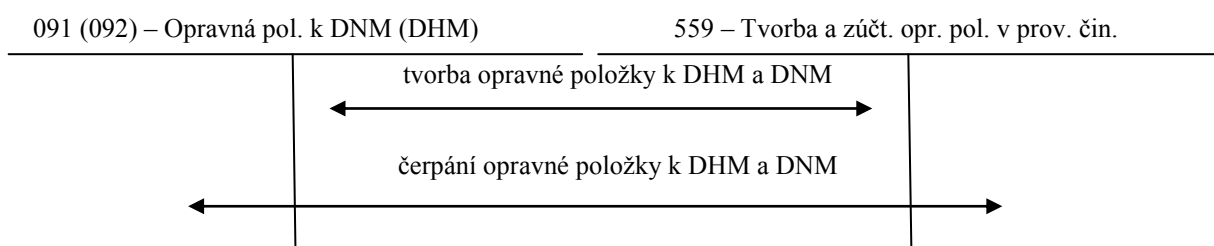
3.3.1 Opravné položky k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku

K dlouhodobému majetku se opravné položky tvoří méně často než k ostatním druhům majetku. Dlouhodobý majetek se nespotřebovává, je užíván dlouhodobě a opotřebení se vyjadřuje pomocí odpisů. Pokud je majetek používán k výrobním účelům a jsou správně nastaveny účetní odpisy, pak zůstatková hodnota majetku zpravidla odpovídá jeho užitné hodnotě.

Opravná položka k odepisovanému dlouhodobému majetku se tvoří v případě, že jeho užitná hodnota zjištěná při inventarizaci je výrazně nižší než jeho ocenění v účetnictví po odečtení oprávek. Tohle snížení je pouze dočasné. Opravné položky na rozdíl od odpisů lze zrušit a reagovat tak na opětovné zvýšení hodnoty majetku na původní hodnotu. O přechodném snížení ocenění DNM a DHM se účtuje pomocí opravných položek v rámci uzavírání účetních knih, a to na účtech účtové skupiny 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku.

Opravnou položku lze tvořit i k zálohám na dlouhodobý majetek. Poskytnutí zálohy na nákup DHM se účtuje MD 052/D 221, tvorba účetní opravné položky jako MD 559/D 095.

Schéma 3.1 Účtování opravné položky k dl. hmotnému a nehmotnému majetku

3.3.2 Opravné položky k zásobám

Pokud tvoříme opravnou položku k zásobám, účtujeme ji na vrub příslušného účtu účtové skupiny 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti, v souvztažnosti s účtem účtové skupiny 19 – Opravné položky k zásobám. Jestliže chceme opravnou položku zrušit, účtujeme na totožných účtech, pouze na opačných stranách účtů.

V případě zásob jsou opravné položky velmi častou záležitostí, protože zde dochází například k tomu, že jsou neprodejné, nízkoobratové či zastaralé. Dále se opravná položka tvoří, jestliže je příliš malý nebo žádný obrat u zásob a možnost zpracování v účetní jednotce je velmi nízká (pokud je odhad reální prodejní ceny nižší než cena, za kterou jsou zásoby vedeny v účetnictví, tvoříme opravnou položku), u zboží z důvodu sezónního poklesu zájmu, nástup konkurenčního výrobku s vyššími užitnými hodnotami (slevy zboží), u zcizených či znehodnocených zásob.

Po uplynutí doby, kdy je např. zboží prodejné pouze za nižší než nominální cenu, se opravná položka sníží nebo úplně zruší. Proto je nutné rozlišit trvalé snížení hodnoty zásob od dočasného snížení. V případě trvalého snížení hodnoty zásob nelze tvořit opravnou položku a snížení se promítne přímo na účtech zásob. Pokud již byla vytvořena opravná položka a původně dočasné snížení hodnoty se změnilo na trvalé, postupuje se těmito způsoby:

- prodej se slevou, kde je z daňového hlediska vhodné prodat zboží třeba i za symbolickou cenu, pořizovací cena je pak v plné výši daňovým nákladem a účetní náklady z titulu opravné položky pak vlastně předcházejí daňovým nákladům,
- likvidace, např. zničení, odvoz na skládku apod., používá se u zboží, které je naprosto nepoužitelné a při splnění podmínek stanovených v ZDP může být i daňově uznatelným nákladem,¹⁴
- darování, kdy můžeme zboží darovat např. škole, nemocnici či jiné instituci s tím, že pořizovací cena je daňově neuznatelným nákladem, v některých případech lze o tento dar snížit daňový základ k dani z příjmů (až v daňovém přiznání).

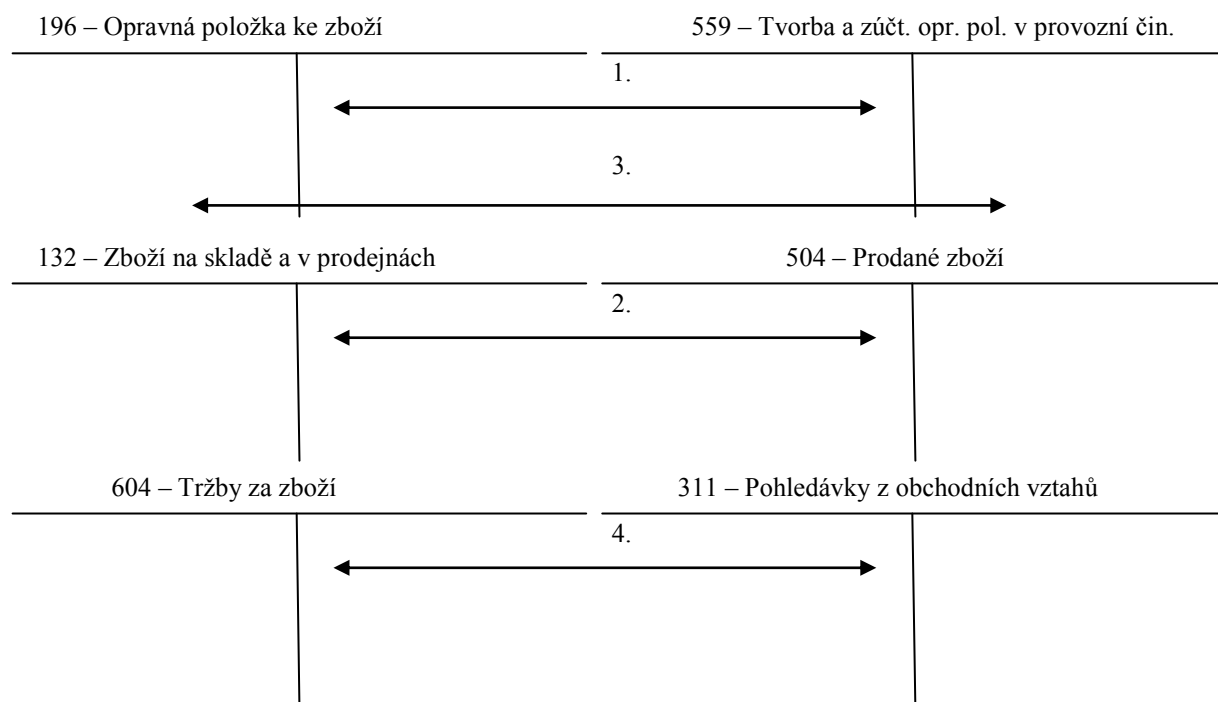
V těchto případech vždy nejprve zrušíme účetní opravnou položku a posléze prodané, zničené či darované zboží vyřadíme z majetku firmy.

Povinná tvorba opravných položek k zásobám je v případech, kdy je skutečná hodnota zásob nižší než účetní hodnota. V případě nevytvoření opravné položky by v rozvaze došlo k vykázání nadhodnocených aktiv, což není přípustné při dodržování zásady věrného zobrazení.

---

¹⁴ § 24, odst. 2 písm. zg) ZDP

Schéma 3.2 Účtování opravné položky ke zboží

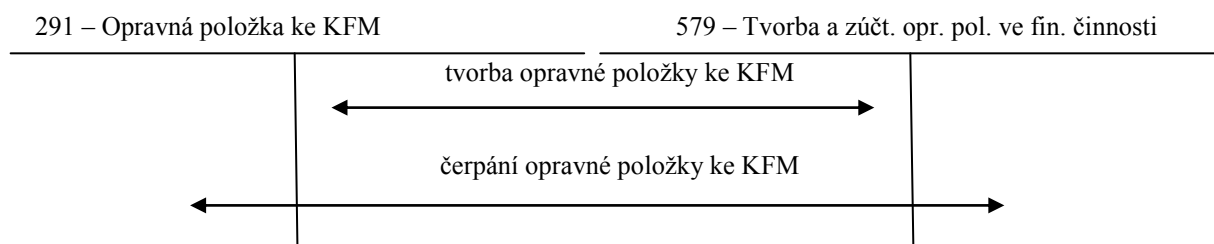
1. tvorba opravné položky ke zboží
2. případný prodej zásob a jejich vyřazení z evidence
3. zrušení opravné položky ke zboží
4. tržba z prodeje zboží

3.3.3 Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

Tato opravná položka se týká jen cenných papírů a podílů v případech, že u nich nevzniká povinnost reálného ocenění ze zákona (např. cenné papíry k obchodování, realizovatelné cenné papíry). Pokud by bylo velmi finančně náročné zjistit jejich reálnou hodnotu, může účetní jednotka použít opravnou položku ke snížení jejich hodnoty.

Opravnou položku ke krátkodobému finančnímu majetku účtujeme v účtové skupině 29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku a jedná se o opravnou položku k majetku zachycenému na účtech účtové skupiny 25 – Krátkodobý finanční majetek.

Schéma 3.3 Účtování opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

3.3.4 Opravné položky k pohledávkám

Jedním z nástrojů realizace zásady opatrnosti při vykazování aktiv a výsledků hospodaření je tvorba účetních opravných položek k pohledávkám. Opravná položka je nástrojem účetnictví pro vyjádření bonity pohledávek se snížením výsledku hospodaření u věřitele. Snížení bonity pohledávky (kvalita obchodního partnera z hlediska schopnosti plnit své závazky, která hodnotí vymahatelnosti pohledávky) může být způsobeno různými příčinami. Může se jednat o špatnou finanční situaci dlužníka, někdy i právní vady příslušných pohledávek.

Pohledávka v okamžiku jejího vzniku se podle účetních předpisů vyúčtuje a dále se vede ve jmenovité hodnotě, popř. v pořizovací ceně této pohledávky. Účetní jednotka vykazuje v rozvaze brutto hodnotu v ocenění pořizovací ceny nebo jmenovité hodnoty, korekci v podobě opravné položky a netto hodnotu pohledávky jako rozdíl mezi opravnou položkou a pořizovací cenou, popř. jmenovitou hodnotou.

Opravné položky k pohledávkám nelze tvořit v případě, že má věřitel k dlužníkovi současně splatné závazky a vzájemný zápočet pohledávek a závazků neprovede.

Opravná položka k pohledávkám se zruší:

- uhrazením pohledávky, na kterou byla opravná položka vytvořena,
- odpisem pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena v plné výši,
- ke dni přerušení nebo ukončení podnikatelské činnosti nebo nájmu,
- ke dni zániku nebo promlčení pohledávky.

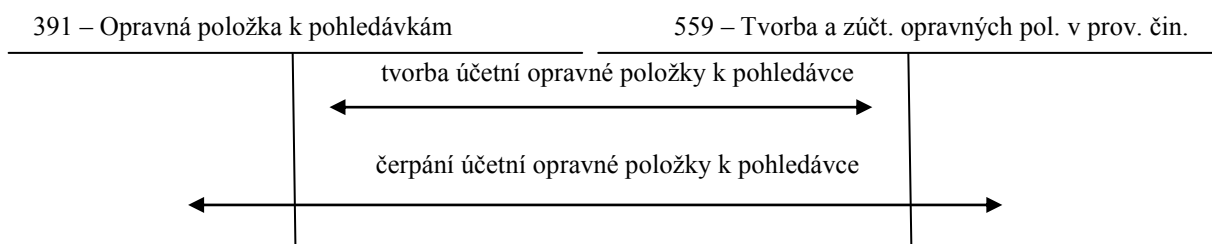
Opravné položky k pohledávkám se účtují na účtech účtové skupiny 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování. Pro opravné položky k pohledávkám

tvoříme analytické účty. Výše opravné položky nesmí přesáhnout účetní hodnotu pohledávky na rozvahovém účtu, ke které je tvořena opravná položka.

Tvorba účetní opravné položky k pohledávkám je stanovena vnitřní účetní směrnicí účetní jednotky a po určité době, která uplyne od splatnosti pohledávky, bude hodnota opravné položky ve výši 100 % hodnoty pohledávky.

Schéma 3.4 Účtování účetní opravné položky k pohledávkám

Pokud by účetní jednotka vytvářela 50% opravnou položku k pohledávkám po lhůtě splatnosti delší než 180 dní, pak se 20 % zaúčtuje jako zákonná opravná položka (rozvahová hodnota pohledávky nepřevyšší 200 tis. Kč) a zbylých 30 % jako tvorba účetní opravné položky. V případech, kdy bude opravná položka vytvořena ve výši 100 % hodnoty nepromlčené pohledávky, může být tato pohledávka odepsána a opravná položka k ní zrušena, a to s výjimkou pohledávek za dlužníky v insolventi. Odepsaná pohledávka se potom účtuje na podrozvahových účtech, s výjimkou těch, u kterých došlo k jejich zániku. Na podrozvahových účtech se také zachytí výnos, který představuje přijatou úhradu odepsané pohledávky, a zaúčtuje se na účtech účtové skupiny 64 – Jiné provozní výnosy. [4]

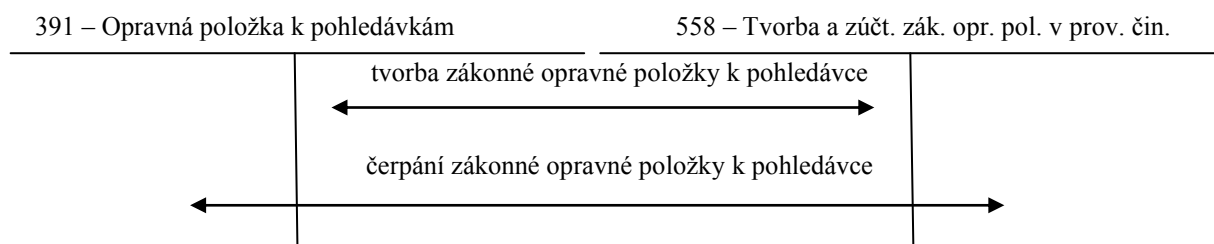
3.4 Zákonné opravné položky k pohledávkám

Vždy je nutné rozlišovat tvorbu účetních opravných položek a daňový postup pro vytváření zákonných opravných položek nebo odepisování pohledávek. Cílem účetní opravné položky je korigovat hodnotu pohledávky podle její reálné hodnoty, naopak daňový postup se snaží stanovit přísné podmínky pro zahrnování nákladů z tvorby opravné položky do daňového základu.

Tvorbu zákonných opravných položek upravuje zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, který závazně stanoví podmínky, za kterých je možné opravné

položky tvořit a výčet situací, kdy k jejich použití nesmí dojít.¹⁵ Zákon o rezervách také určuje maximální výši, ve které je možno opravné položky vytvořit jako daňově uznatelný náklad.

Schéma 3.5 Účtování zákonné opravné položky k pohledávkám

Ryneš (2013, s. 165) tvrdí, že v zákoně o rezervách a v zákoně o daních z příjmů existuje mnoho variant, jak postupovat při odpisu a tvorbě zákonných opravných položek k pohledávkám po lhůtě splatnosti. Při daňovém postupu při odpisu a tvorbě zákonných opravných položek je vhodné si tuto problematiku rozdělit do 3 částí:

- jednorázový odpis pohledávek,
- postupný odpis starých pohledávek,
- tvorba opravných položek.

Společným řešením všech těchto postupů je sledování pohledávek z hlediska jejich splácení dlužníkem. Účelem je korigovat dopady účtování, kdy není přerušena právní existence nároku věřitele vůči dlužníkovi a ten má tak stále povinnost uhradit svůj závazek. I v případě úplného odepsání pohledávky má věřitel právo na úhradu své pohledávky.

Tvorba opravných položek je stanovena zákonem o rezervách a uplatňují se za zdaňovací období, v případě blížícího se promlčení pohledávky je možná i jednorázová tvorba opravné položky v průběhu zdaňovacího období.

Opravnou položku nelze tvořit k pohledávkám:

- vzniklým z titulu cenných papírů, úvěrů, půjček, smluvních pokut, poplatků z prodlení a jiných sankcí ze závazkových vztahů,

¹⁵ především § 2 odst. 2 ZoR

- o kterých se neúčtovalo ve výnosech při jejich vzniku podle účetních předpisů, a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,
- vzniklých při úhradě ztráty společnosti či plnění ve prospěch vlastního kapitálu,
- odepsaným podle podrozvahové evidence na vrub hospodářskému výsledku,
- nabytým bezúplatně,
- vytvářejícím soubor pohledávek. [6]

Pokud účetní jednotka tvoří zákonné opravné položky k pohledávkám, musí se řídit ustanoveními zákona o rezervách, který často neumožní tvorbu 100 % zákonné opravné položky. Pohledávky, ke kterým nelze tvořit zákonné opravné položky, jsou uvedeny v § 2 odst. 2 ZoR. Tvorba zákonných opravných položek je dobrovolná, účetní jednotky ji nemusí využít, o to pak ovšem budou vyšší účetní opravné položky účetní jednotky.

Při řešení odpisu pohledávek a tvorby opravných položek k pohledávkám vycházíme z dokladové inventarizace pohledávek, ze které vytvoříme tuto strukturu pohledávek po lhůtě splatnosti:

- jednorázově odepsané pohledávky,¹⁶
- pohledávky, které jsou vyloučeny z možnosti odpisu (podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) nebo z možnosti tvorby zákonné opravné položky (podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů),
- pohledávky, u kterých lze vytvořit zákonnou opravnou položku, ve struktuře podle data, ke kterému se může vytvořit zákonná opravná položka a doby, která uplynula mezi tímto datem a prvním dnem splatnosti pohledávky.

3.4.1 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, tvoří tyto opravné položky do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek, které jsou přihlášeny k soudu ve lhůtě stanovené rozhodnutím soudu o úpadku. Pokud jsou tyto pohledávky přihlášeny k soudu ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu či povolení vyrovnání, jsou tyto opravné položky daňově účinné ve stoprocentní výši. Daňově neúčinné jsou tehdy, pokud účetní jednotka přihlásila takovéto pohledávky až po uvedené lhůtě. Bez ohledu na promlčecí

---

¹⁶ § 24 odst. 2 písm. y) ZDP

lhůtu, která je obecně stanovena občanským zákoníkem nebo zákonem o obchodních korporacích, se opravné položky ruší v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení.

V návaznosti na výsledky insolvenčního řízení nebo v případě, kdy byla pohledávka popřena insolvenčním správcem, se opravné položky zruší ve prospěch nákladů. Na základě usnesení soudu pro nedostatek majetku dlužníka¹⁷ může věřitel, který přihlásil pohledávku, odepsat pohledávku bez ohledu na její výši. [6]

3.4.2 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám

V případě nepromlčených pohledávek splatných po 31. 12. 1994 umožňuje zákon o rezervách účtovat opravné položky na vrub daňově uznatelných nákladů, s výjimkou těchto druhů pohledávek:

- pohledávky za společníky, akcionáři a členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- pohledávky mezi spojenými osobami,¹⁸
- pohledávky mezi osobami blízkými,
- pohledávky vzniklé z titulu cenných papírů, ostatních investičních nástrojů, úvěrů, půjček, smluvních pokut a dalších sankcí ze závazkových vztahů,
- pohledávky, které nebyly zaúčtovány ve výnosech při jejich vzniku podle účetních předpisů a nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,
- pohledávky odepsané na vrub hospodářského výsledku podle podrozvahové evidence,
- pohledávky nabyté bezúplatně,
- pohledávky vytvářející soubor pohledávek.

Opravnou položku lze vytvořit jen k nepromlčeným pohledávkám a její výše nesmí přesáhnout účetní hodnotu pohledávky, ke které je opravná položka tvořena. Pokud je opravná položka vytvořena ve výši 100 % hodnoty nepromlčené pohledávky, můžeme tuto pohledávku účetně odepsat a zrušit opravnou položku tehdy, pokud se nejedná o pohledávku za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení. Odepsané pohledávky se sledují v podrozvahové evidenci, pokud nedošlo k jejich zániku. Jestliže přijmeme platbu jako úhradu odepsané pohledávky, účtujeme ji proti výnosům účtové skupiny 64 – Jiné provozní výnosy a tuto skutečnost uvedeme i na podrozvahových účtech.

---

¹⁷ ustanovení § 24 odst. 2 písm. y) bod 2 ZDP

¹⁸ § 23 odst. 7 ZDP

Podle zákona o rezervách závisí výše tvorby opravných položek na 3 okolnostech, kterými jsou rozvahová hodnota pohledávek, doba mezi koncem sjednané lhůty splatnosti a koncem zdaňovacího období, a také zahájení soudního řízení, kterého se poplatník daně z příjmů účastní.

Opravné položky k nepromlčeným ostatním pohledávkám v nominální hodnotě do 30 tis. Kč¹⁹

Jestliže poplatník v případě nepromlčené pohledávky nevyužije ustanovení zákona o rezervách uvedených v § 8, § 8a, popř. § 8b, může tvořit opravnou položku až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pouze za těchto podmínek:

- nejedná se o pohledávku, která byla odepsána na vrub výsledku hospodaření či pohledávku, na kterou již byla vytvořena zákonná opravná položka,
- nejedná se o pohledávku za společníky, akcionáři a dalšími spojenými osobami,²⁰
- v okamžiku vzniku pohledávky její rozvahová hodnota bez příslušenství nepřesáhne částku 30 tis. Kč a celková hodnota pohledávek ke stejnému dlužníkovi nepřesáhne částku 30 tis. Kč za zdaňovací období,
- uplynulo již nejméně 12 měsíců od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky,
- bude o těchto pohledávkách vedena samostatná evidence.

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě do 200 tis. Kč²¹

Podle § 8a ZoR může věřitel tvořit daňově účinnou opravnou položku k nepromlčeným pohledávkám po lhůtě splatnosti, a to do výše 20 % hodnoty neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, jestliže uplynulo více než 6 měsíců od lhůty splatnosti a tato pohledávka je nižší než 200 tis. Kč. Bez ohledu na to, jestli bylo zahájeno rozhodčí nebo soudní řízení, a jestli se ho věřitel aktivně zúčastňuje.

Pokud už bylo ohledně takových pohledávek zahájeno rozhodčí řízení, soudní nebo správní řízení a účetní jednotka se tohoto řízení řádně účastní a plní všechny potřebné úkony k uplatnění svého práva, může potom vytvářet vyšší opravné položky, a to až do hodnoty uvedené v následující tabulce.

---

¹⁹ § 8c ZoR

²⁰ § 23 odst. 7 ZDP

²¹ § 8a odst. 1 a odst. 2 ZoR

Tab. 3.2 Hodnota opravných položek v závislosti na lhůtě splatnosti pohledávky

Pohledávka po lhůtě splatnosti	Výše opravné položky
6 měsíců, pohledávka < 200 tis. Kč	20 % z hodnoty pohledávky
12 měsíců	33 % z hodnoty pohledávky
18 měsíců	50 % z hodnoty pohledávky
24 měsíců	66 % z hodnoty pohledávky
30 měsíců	80 % z hodnoty pohledávky
36 měsíců	100 % z hodnoty pohledávky

Zdroj: § 8a odst. 3 ZoR

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč²²

U nepromlčené pohledávky v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč může účetní jednotka vytvořit daňově uznatelnou opravnou položku tehdy, pokud tyto pohledávky věřitel aktivně vymáhá u soudu, příp. jestli probíhá rozhodčí či správní řízení a věřitel se ho aktivně účastní a uplatňuje všechna svá práva k vymození své pohledávky.

Zákonné opravné položky se liší účtováním na jiném nákladovém účtu.

Daňová uznatelnost opravných položek je řešena v ZDP. Součástí základu daně je účet 558 (obraty na MD i D), kde se účtuje tvorba a zúčtování zákonných opravných položek. Na účtu 559 (MD i D) se účtuje tvorba a zúčtování účetních opravných položek.

3.5 Opravné položky podle IFRS

Tvorbu opravných položek upravuje IAS 39 – Finanční nástroje: účtování a oceňování. Vykazování z pohledu IFRS i ČÚL je podobné. V účetnictví České republiky je uznatelnost opravných položek stanovena zákonem, naopak standard povoluje snížení hodnoty pohledávek pouze za jasně stanovených kritérií.

Standard IAS 39 uvádí, že finanční majetek by měl být veden v reálné hodnotě, pokud lze takovou hodnotu objektivně zjistit. Jestliže účetní jednotka nemůže zjistit reálnou hodnotu, majetek by měl být zachycen v pořizovací hodnotě a tyto dvě hodnoty pak musí účetní jednotka porovnat. Pokud je reálná hodnota nižší, sníží se účetní hodnota pomocí opravných položek.

²² § 8a odst. 3 ZoR

Poplatník, kterému je zákonem o účetnictví stanoveno použít pro účtování a sestavení účetní závěrky Mezinárodní standardy účetního výkaznictví upravené právem Evropských společenství, může také uplatit opravné položky jako náklad na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Současně musí poplatník vést prokazatelnou evidenci pohledávek ve vztahu k pohledávkám, se kterými souvisí příjem osvobozený od daně z příjmů, nezahrnovaný do základu daně z příjmů, nezahrnovaný do samostatného základu daně z příjmů anebo základu daně pro zvláštní sazbu daně. Prokazatelnou evidencí pohledávek se rozumí soupis jednotlivých pohledávek a opravných položek tvořených k těmto jednotlivým pohledávkám, které jsou sestavené způsobem a v rozsahu stanoveném pro tvorbu opravných položek zákonem o rezervách bez vlivu Mezinárodních standardů účetního výkaznictví upravených právem Evropských společenství.

Od 1. 1. 2013 je účinný také nový standard IFRS 9 - Finanční nástroje, který zavádí nové požadavky na klasifikaci a oceňování finančních aktiv s tím, že je podporována aplikace předchozího standardu. [5]

4 Praktické příklady rezerv a opravných položek ve společnosti EKOLTES Hranice, a. s.

Akciovou společnost EKOLTES Hranice založilo Město Hranice prohlášením o založení akciové společnosti formou notářského zápisu dne 21. 6. 1995 a podpisem zakladatelské listiny dne 12. 5. 1995. Do obchodního rejstříku byla společnost zapsána dne 22. 11. 1995 u Krajského soudu v Ostravě. Sídlem společnosti je Zborovská 606, 753 01 Hranice.

Společnost EKOLTES Hranice, a. s. se zabývá poskytováním veřejných služeb pro město Hranice, a to už od r. 1995. Zaměření společnosti je spíše technického charakteru, kde je jejich cílem inovovat používané technologie a poskytovat kvalitní služby pro město.

Mezi nejčastější služby pro město patří především údržba komunikací a chodníků a jejich opravy, dále údržba zeleně, veřejného osvětlení či svoz odpadů. Do hlavních činností firmy patří i provoz skládky a kompostárny, správa bytových domů, hřbitovů, správa a údržba lesů a sportovišť.

4.1 Zásady pro tvorbu a používání rezerv

Zásady pro tvorbu a používání rezerv jsou interní směrnici společnosti pro upřesnění obecných pravidel tvorby rezerv, použití jednotlivých druhů rezerv i jejich následné zúčtování. Směrnici zpracoval ekonom společnosti, přezkoumal účetní auditor a schválil ředitel společnosti.

Interní směrnice definuje rezervu jako spolehlivě odhadnutelný pravděpodobný závazek s nejistým časovým určením nebo částkou. Tvorbu či zvýšení účetní i daňové rezervy je nutno zaúčtovat na vrub příslušného nákladového účtu rezervy a ve prospěch příslušného účtu pasiv dané rezervy. Snížení, čerpání nebo zrušení dané rezervy se zaúčtuje na opačných stranách příslušných účtů.

Společnost člení rezervy z hlediska daně z příjmů na rezervy zákonné a rezervy ostatní, dále z hlediska určení rezerv na rezervy s určením účelovým a obecným. Příkladem rezervy s určením účelovým je rezerva na opravy hmotného majetku, jelikož zde s velkou

pravděpodobností očekáváme vznik výdajů v následujících účetních obdobích. Rezervu na rizika či ztráty z podnikání považujeme naopak za rezervu s určením obecným, protože se váže ke skutečnostem, které mohou v budoucích účetních obdobích vyvolat vznik výdajů, popř. snížení výnosů.

4.2 Rezerva na opravu dlouhodobého hmotného majetku

Rezervu na opravu dlouhodobého hmotného majetku tvoří firma k majetku, ke kterému má vlastnické právo a doba odepisování je alespoň 5 let. Výše rezervy je společností kalkulovaná podle plánů a charakteru oprav jednotlivého dlouhodobého hmotného majetku zpracovaným s výhledem na příslušný počet let či období.

Poměrná výše rezervy na opravy dlouhodobého hmotného majetku pro zdaňovací období je společností kalkulována podle vzorce,

$$\text{Výše rezervy} = \frac{\text{rozpočtované náklady na opravu}}{\text{počet let (období) od zahájení tvorby rezervy do termínu zahájení opravy}} \quad (4.1)$$

kdy se do počtu období rozhodných pro účely výpočtu rezervy zahrnuje i období zahájení tvorby rezervy, nikoli však období, kdy dojde k zahájení samotné opravy.

Účetní jednotka tvořila rezervu na opravu vozidla v r. 2007 s plánovaným čerpáním v roce 2009 (viz příklad 1). Do konce r. 2008 společnost vytvořila více podobných rezerv na opravy dlouhodobého majetku. Celková hodnota podle inventury provedené ke dni 31. 12. 2008 byl konečný zůstatek na účtu 451 – Rezervy zákonné ve výši 6.769.000 Kč. V roce 2009 byly všechny rezervy vyčerpány a konečný stav na účtu 451 k 31. 12. 2009 byl nulový. Společnost v dalších letech rezervy na opravy netvořila, následující příklady poslouží jako ukázka tvorby rezervy s jejím použitím v roce 2013.

Příklad 1

Společnost EKOLTES Hranice, a. s. má ve svém majetku vozidlo značky LIAZ 18.29, u kterého chce provést opravu. Jednalo se o generální opravu kabiny. Rozpočet opravy vozidla je celkem na částku 955.000 Kč (bez DPH). Rezerva byla vytvořena v r. 2007 a 2008, plánovaný termín opravy a čerpání rezervy je v roce 2009.

Výpočet výše rezervy za zdaňovací období:
 $955.000/2 \text{ roky} = 477.500 \text{ Kč za zdaňovací období}$

Tab. 4.1 Rozpočet na tvorbu a čerpání rezervy – LIAZ 18.29

Rok	2007	2008	2009
Tvorba	477.500,--	477.500,--	
Čerpání			955.000,--

Schéma 4.1 Účtování rezervy na opravu DHM

451 – Rezervy zákonné		552 – Tvorba zákonných rezerv	
4. 955.000,--	1. 477.500,-- 2. 477.500,--	1. 477.500,-- 2. 477.500,--	4. 955.000,--
511 – Opravy a udržování		221 – Bankovní účet	
3. 1.000.000,--			5. 1.190.000,--
321 - Dodavatelé		343 - DPH	
5. 1.190.000,--	3. 1.190.000,--	3. 190.000,--	

Tab. 4.2 Účetní případy při účtování rezervy na opravu DHM

Poř. č.	Text	Částka	MD	D
1.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2007	477.500,--	552	451
2.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2008	477.500,--	552	451
3.	Přijatá faktura za opravu:			
	Cena bez DPH	1.000.000,--	511	-
	DPH 19 %	190.000,--	343	-
	Cena celkem	1.190.000,--	-	321
4.	Čerpání rezervy	955.000,--	451	552
5.	Úhrada faktury	1.190.000,--	321	221

Příklad 2

Společnost vlastní vozidlo značky LIAZ 110.840, u kterého chce provést opravu. Rozpočet opravy vozidla je celkem na částku 1.698.600 Kč (bez DPH). Tvorba rezervy proběhla v letech 2010, 2011 a 2012, plánovaný termín opravy a čerpání rezervy je v roce 2013.

Výpočet výše rezervy za zdaňovací období:

$1.698.600/3 \text{ roky} = 566.200 \text{ Kč za zdaňovací období}$

Tab. 4.3 Rozpočet na tvorbu a čerpání rezervy – LIAZ 110.840

Rok	2010	2011	2012	2013
Tvorba	566.200,--	566.200,--	566.200,--	
Čerpání				1.698.600,--

Společnost plní podmínky deponování peněz na zvláštní bankovní účet, v tvorbě rezervy tedy není žádný problém.

Tab. 4.4 Účetní případy při účtování rezervy na opravu DHM

Poř. č.	Text	Částka	MD	D
1.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2010	566.200,--	552	451
2.	Převod peněžních prostředků na zvláštní bankovní účet	566.200,--	221/AE	221
3.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2011	566.200,--	552	451
4.	Převod peněžních prostředků na zvláštní bankovní účet	566.200,--	221/AE	221
5.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2012	566.200,--	552	451
6.	Převod peněžních prostředků na zvláštní bankovní účet	566.200,--	221/AE	221
7.	Přijatá faktura za opravu:			
	Cena bez DPH	1.500.000,--	511	-
	DPH 21 %	315.000,--	343	-
	Cena celkem	1.815.000,--	-	321
8.	Čerpání rezervy – r. 2013	1.500.000,--	451	552
9.	Vrácení peněz ze zvláštního bankovního účtu z důvodu nevyčerpané rezervy	198.600,--	221	221/AE
10.	Rozpuštění nevyčerpané rezervy	198.600,--	451	552
11.	Úhrada faktury	1.815.000,--	321	221

Schéma 4.2 Účtování rezervy na opravu DHM

451 – Rezervy zákonné		552 – Tvorba zákonných rezerv	
8. 1.500.000,--	1. 566.200,--	1. 566.200,--	8. 1.500.000,--
10. 198.600,--	3. 566.200,--	3. 566.200,--	10. 198.600,--
	5. 566.200,--	5. 566.200,--	
511 – Opravy a udržování		221 – Bankovní účet	
7. 1.500.000,--		9. 198.600,--	2. 566.200,--
			4. 566.200,--
			6. 566.200,--
			11. 1.815.000,--
221/ AE – Zvláštní bankovní účet - rezervy		343 - DPH	
2. 566.200,--	9. 198.600,--	7. 315.000,--	
4. 566.200,--			
6. 566.200,--			
321 - Dodavatelé			
11. 1.815.000,--	7. 1.815.000,--		

Příklad 3

Společnost má ve vlastnictví vozidlo – vysokozdviznou plošinu značky RAM 24. Jedná se o opravu mechanismu. Rozpočet opravy vozidla je celkem na částku 1.138.500 Kč (bez DPH). Rezerva byla vytvořena v r. 2011 a 2012, plánovaný termín opravy a čerpání rezervy je v roce 2013.

Výpočet výše rezervy za zdaňovací období:

$1.138.500/2 \text{ roky} = 569.250 \text{ Kč}$ za zdaňovací období

Tab. 4.5 Rozpočet na tvorbu a čerpání rezervy – RAM 24

Rok	2011	2012	2013
Tvorba	569.250,--	569.250,--	
Čerpání			1.138.500,--

Tab. 4.6 Účetní případy při účtování rezervy na opravu DHM

Poř. č.	Text	Částka	MD	D
1.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2011	569.250,--	552	451
2.	Převod peněžních prostředků na zvláštní bankovní účet	569.250,--	221/AE	221
3.	Tvorba zákonné rezervy – r. 2012	569.250,--	552	451
4.	Převod peněžních prostředků neproběhl: a) zrušení zákonné rezervy b) tvorba rezervy účetní	569.250,-- 569.250,--	451 554	552 459
5.	Přijatá faktura za opravu:			
	Cena bez DPH	1.200.000,--	511	-
	DPH 21 %	252.000,--	343	-
	Cena celkem	1.452.000,--	-	321
6.	Čerpání zákonné rezervy – r. 2013	569.250,--	451	552
7.	Čerpání účetní rezervy – r. 2013	569.250,--	459	554
8.	Úhrada faktury	1.452.000,--	321	221

Schéma 4.3 Účtování rezervy na opravu DHM

451 – Rezervy zákonné		552 – Tvorba zákonných rezerv	
4. a) 569.250,--	1. 569.250,--	1. 569.250,--	4. a) 569.250,--
6. 569.250,--	3. 569.250,--	3. 569.250,--	6. 569.250,--
511 – Opravy a udržování		221 – Bankovní účet	
5. 1.200.000,--			2. 569.250,--
			8. 1.452.000,--
221/ AE – Zvláštní bankovní účet - rezervy		343 - DPH	
2. 569.250,--		5. 252.000,--	
554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv		459 – Ostatní rezervy	
4. b) 569.250,--	7. 569.250,--	7. 569.250,--	4. b) 569.250,--

8. 1.452.000,--

5. 1.452.000,--

4.3 Rezerva na rekultivaci skládky

Rezervu na rekultivaci skládky tvoří společnost z každé uložené tuny odpadu na skládku komunálního odpadu a čerpání je povoleno na základě rozhodnutí Krajského úřadu. Peněžní prostředky na rekultivaci skládky ukládá společnost ve výši rezervy na samostatný účet v bance se sídlem na území České republiky a tento účet je určen jen pro ukládání prostředků těchto rezerv. Společnost je jako provozovatel skládky povinna vytvářet finanční rezervu na rekultivaci, zajištění péče o skládku a asanaci po ukončení jejího provozu. [14]

Tab. 4.7 Sazby základního poplatku za ukládání odpadů

Sazba základního poplatku za ukládání odpadů v Kč/t (kalendářní rok)				
Kategorie odpadu	2002 – 2004	2005 – 2006	2007 – 2008	2009 a násl. léta
Nebezpečný	1.100	1.200	1.400	1.700
Komunální a ostatní	200	300	400	500

Zdroj: příloha č. 6 zák. č. 185/2001 Sb., o odpadech

Účetní jednotka se rozhodla počítat výši rezervy na rekultivaci skládky pomocí sazby základního poplatku za ukládání odpadů a rezervu tedy vytváří uložením 500 Kč na každou uloženou tunu na skládku komunálního odpadu podle sazebníku zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (viz Tab. 4.7). Výše rezervy (Kč) v následující tabulce je výsledkem součinu množství odpadu (t) a sazby základního poplatku za ukládání odpadů (Kč/t).

Tab. 4.8 Výpočet výše rezervy za jednotlivé měsíce r. 2013

Období (měsíc)	Množství odpadu (t)	Sazba základního poplatku (Kč/t)	Výše rezervy (Kč)
Leden	142,27	500	71.133,38
Únor	125,26	500	62.630,62
Březen	147,89	500	73.941,63
Duben	213,72	500	106.859,43
Květen	231,07	500	115.536,56
Červen	176,03	500	88.015,94
Červenec	216,50	500	108.249,73
Srpen	202,85	500	101.423,94
Září	182,42	500	91.211,48
Říjen	251,20	500	125.600,42
Listopad	176,14	500	88.071,07
Prosinec	156,51	500	78.253,55
Celkem	2.221,86	-	1.110.927,75

Zdroj: vlastní zpracování dle inventarizace společnosti EKOLTES Hranice, a. s.

Společnost účtuje zákonnou rezervu na skládku komunálního odpadu na účtu 451/038 – Zákonné rezervy – skládka v souvztáznosti s účtem 552 - Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů.

Tab. 4. 9 Účtování tvorby rezervy na skládku odpadu (r. 2013)

Datum	Obsah účetního případu	Kč	MD	D
1. 1. 2013	Počáteční stav	13.790.130,87	701	451/038
31. 1.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – leden	71.133,38	552	451/038
28. 2.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – únor	62.630,62	552	451/038
31. 3.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – březen	73.941,63	552	451/038
30. 4.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – duben	106.859,43	552	451/038
31. 5.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – květen	115.536,56	552	451/038
30. 6.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – červen	88.015,94	552	451/038
31. 7.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – červenec	108.249,73	552	451/038
31. 8.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – srpen	101.423,94	552	451/038
30. 9.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – září	91.211,48	552	451/038
31. 10.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – říjen	125.600,42	552	451/038
30. 11.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – listopad	88.071,07	552	451/038
31. 12.2013	Tvorba rezervy na skládku KO – prosinec	78.253,55	552	451/038
31. 12.2013	Konečný stav	14.901.058,62	451/038	702

Zdroj: vlastní zpracování dle inventarizace společnosti EKOLTES Hranice, a. s.

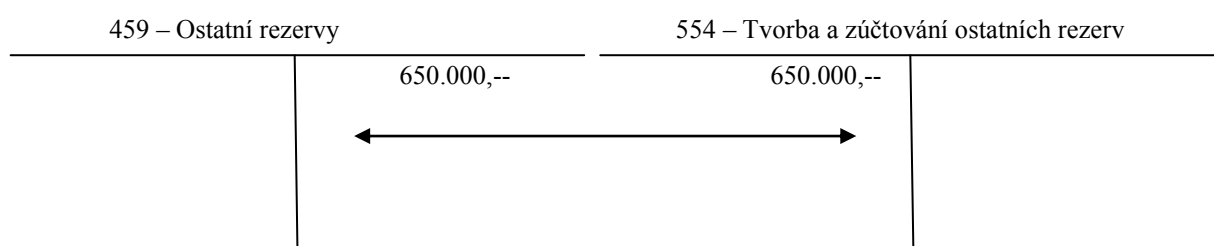
Počáteční stav k 1. 1. 2013 na účtu 451/038 evidovala účetní jednotka ve výši 13.790.130,87 Kč. Tvorba daňové rezervy za rok 2013 je celkově v částce 1.110.927,75 Kč. To znamená, že společnost vytvořila rezervu asi na 2.221,86 tun odpadu. Čerpání z prostředků finanční rezervy může být podle § 51 zákona o odpadech prováděno pouze se souhlasem příslušného krajského úřadu. Krajský úřad uděluje souhlas na základě rozhodnutí o zahájení rekultivačních prací vydaného podle zvláštních právních předpisů. Stav na konci roku byl ve výši 14.901.058,62 Kč.

4.4 Finanční kompenzace pracovníků

Účetní jednotka v r. 2001 tvořila rezervu na finanční kompenzace pracovníků společnosti. Jedná se o účetní rezervu, kterou společnost vytvořila v rámci rozdílného vývoje produktivity práce a vývoje mezd. Rezerva slouží k zajištění pracovníků propuštěných z důvodu optimalizace vývoje produktivity práce a mezd.

Účetní jednotka na základě analýzy srovnání produktivity práce podle jednotlivých středisek zjistila, že produktivita práce se snížila o 7 % a mzda rostla o 4 %. Vývoj produktivity práce a průměrné mzdy byl tedy nerovnoměrný. V rámci opatrnosti a zohlednění budoucího rizika společnost v r. 2001 vytvořila rezervu ve výši 650.000 Kč.

Schéma 4.4 Tvorba rezervy na finanční kompenzace pracovníků (r. 2001)

V průběhu jednotlivých účetních období společnost dle potřeby zajištění propuštěných pracovníků rezervu snižovala, v současné době k 31. 12. 2013 je zůstatek této rezervy ve výši 78.824 Kč. Rezervy, které byly vytvořeny na účtu 552 - Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů a 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv mají vliv na výpočet hospodářského výsledku. Účet 554 je daňově neuznatelný a jeho hodnota se v době tvorby rezervy stává připočitatelnou položkou k základu daně z příjmů.

4.5 Zásady pro tvorbu a použití opravných položek

Zásady pro tvorbu a používání opravných položek jsou interní směrnici pro vymezení základních pravidel a zásad při tvorbě a použití opravných položek ve firmě. Směrnici zpracoval ekonom společnosti, přezkoumal účetní auditor a schválil ředitel společnosti.

Interní směrnice upozorňuje, že opravné položky se tvoří vždy ke konci účetního období na vrub nákladů, a to na základě inventarizace. Pokud společnost vytvoří na konkrétní titul rezervu, na stejný titul už nevytváří opravnou položku. Společnost účtuje o zákonných opravných položkách k pohledávkám, kam zařazuje opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení a opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994.

Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení tvoří společnost až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek, které jsou přihlášeny u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené soudním rozhodnutím. Za daňově uznatelný náklad společnost nepovažuje pohledávky přihlášeny po uplynutí doby stanovené soudem o prohlášení konkursu.

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 vytváří firma v období, za které se podává daňové přiznání. Pokud výše pohledávky nepřesáhne hodnotu 30.000 Kč a je více než 12 měsíců po splatnosti, tvoří společnost opravnou položku ve výši 100 % hodnoty pohledávky. Jestliže je pohledávka po splatnosti déle než 6 měsíců a její hodnota je do 200.000 Kč, lze tvořit opravnou položku ve výši 20 % pohledávky. Takto tvořené opravné položky jsou pro společnost daňově uznatelným nákladem.

Pokud je rozvahová hodnota pohledávky v okamžiku vzniku vyšší než 200.000 Kč, vytváří společnost opravné položky k pohledávkám pouze tehdy, jestliže:

- bylo zahájeno rozhodčí řízení podle zákona o rozhodčím řízení nebo soudní řízení anebo správní řízení podle správního řádu,
- společnost se řízení řádně účastní,
- společnost řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění práva, a to za následujících podmínek (viz Tab. 4.10).

Tab. 4.10 Stanovení výše opravné položky

Rozvahová hodnota při vzniku pohledávky	Po splatnosti	Výše opravné položky
Nad 200.000 Kč	6 měsíců	20 %
Bez omezení rozvahové hodnoty	12 měsíců	33 %
	18 měsíců	50 %
	24 měsíců	66 %
	30 měsíců	80 %
	36 měsíců	100 %

Zdroj: směrnice společnosti EKOLTES Hranice, a. s.

Uvedené opravné položky nemůže společnost tvořit u pohledávek:

- již odepsaných na vrub hospodářského výsledku,
- za akcionáři z titulu upsaného vlastního kapitálu,
- mezi ekonomicky, personálně nebo jinak spojenými osobami se společností vymezenými ZDP.

Opravné položky společnost zruší v případě, že pominou důvody pro jejich existenci, pokud byla pohledávka promlčena, popř. jestliže nastaly takové důvody, v důsledku kterých se odpis pohledávky považuje za daňově uznatelný náklad podle zákona o daních z příjmů.

4.6 Opravné položky k pohledávkám

Účetní jednotka účtuje opravné položky k pohledávkám podle ZoR na MD nákladového účtu 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti v souvztažnosti s pasivním účtem opravných položek 391 – Opravná položka k pohledávkám. Pro odlišení jednotlivých opravných položek používá společnost k účtu 391 analytické účty 391/020 – Opravná položka k pohledávkám podle § 8a, 391/100 – Opravná položka k pohledávkám podle § 8c, 391/200 – Opravná položka k pohledávkám podle § 8c a 391/300 – Opravná položka k pohledávkám podle § 8c.

Účet 391/020 – Opravná položka k pohledávkám za r. 2009 podle § 8a ZoR

Na účtu 391/020 má účetní jednotka evidovanou opravnou položku k pohledávkám za rok 2009 podle § 8a ZoR. Jedná se o neuhrazenou pohledávku od odběratele, akciové společnosti Stavoremont, ke které v roce 2006 společnost vytvořila daňovou opravnou

Účet 391/100 – Opravná položka k pohledávkám podle § 8c ZoR

Tab. 4.11 Účetní případy při tvorbě opravné položky k pohledávkám

Schéma 4.5 Účtování opravné položky k pohledávkám

V následující tabulce (Tab. 4.12) jsou uvedeny jména jednotlivých dlužníků i s hodnotou jejich pohledávky, splatností a vypořádáním se s neuhrazenou pohledávkou. Celková suma neuhrazených pohledávek ke konci r. 2013 je ve výši 157.613 Kč.

Tab. 4.12 Výpis dlužníků a jejich neuhrazených pohledávek (k 31. 12. 2013)

Odběratel (dlužník)	Výše neuhrazené pohledávky	Pohledávka po splatnosti (měsíce)	Vypořádání s dlužníkem
Jindřich Mářa	2.525,--	93	exekuce na majetek
Pavel Rabenseifner	10.710,--	49	exekuce
Stanislav Motáň	2.923,--	46	exekuce na majetek
Sporthouse CZ, s. r. o.	5.698,--	42	-
Petr Mikšánek	28.087,--	40	-
Jan Grossman	3.194,--	40	exekuce na majetek
Robert Přikryl	1.701,--	36	dědické řízení
OFO-CZ, a. s.	1.356,--	35	-
Pavel Darnady	2.488,--	33	exekuce na majetek
Petr Mikšánek	8.088,--	31	-
Oldřich Vrána	3.840,--	29	-
Andrey Linnik	3.713,--	27	-
Leko-Building, s. r. o.	9.120,--	27	rozsudek o zaplacení dlužné částky
Stavselect, s. r. o.	25.117,--	26	příhláška k insolvenčnímu řízení
Reastav Group, s. r. o.	1.560,--	24	-
MTH Praha, a. s.	720,--	19	-
Martin Važanský	7.533,--	18	exekuce na majetek
Ivan Jaseňovský	1.493,--	17	exekuce
Revitalizace a stavby	28.290,--	16	konkurzní řízení
Erika Cínnová	4.235,--	15	-
Robin Pecha	3.575,--	14	-
Adamčák	1.350,--	12	-
Heryán Reconstruction	297,--	12	-
Celkem	157.613,--	-	-

Zdroj: vlastní zpracování podkladů společnosti EKOLTES Hranice, a. s.

Na pohledávku ve výši 10.710 Kč za odběratelem Pavlem Rabenseifnerem byl podán návrh na nařízení exekuce a pověření exekutora prováděním exekuce. Soud exekuci nařídil, ale exekutor nenalezl u dlužníka žádný majetek. Od 16. 7. 2012 splácí povinný pan Pavel Rabenseifner k rukám exekutora měsíčně částku 500 Kč.

Upomínka k úhradě pohledávky vůči Martinu Važanskému ve výši 7.533 Kč byla zaslána dne 6. 9. 2011, dluh byl uznán a dne 2. 4. 2012 podána žaloba o zaplacení dané částky. Společnosti EKOLTES Hranice, a. s. pak byl zaslán dotaz, zda má být podána

exekuční žaloba a návrh na nařízení exekuce byl podán 2. 7. 2012. Usnesení, kterým soud nařizuje exekuci na majetek povinného, bylo doručeno 20. 8. 2012.

Společnost má vůči Petru Mikšánkovi 2 neuhrazené pohledávky, a to v celkové výši 36.175 Kč. Dne 4. 5. 2011 přijala společnost usnesení o rozhodnutí soudu, který nařizuje exekuci na majetek povinného. V r. 2014 podala společnost návrh na odpis této pohledávky.

Neuhrazená pohledávka vůči společnosti Stavselect, s. r. o. ve výši 25.117 Kč byla přihlášena k insolvenčnímu řízení. Insolvenční řízení stále probíhá.

Na pohledávku v hodnotě 2.525 Kč vůči Jindřichu Mářovi byla podána žaloba s návrhem na vydání platebního rozkazu dne 13. 2. 2006. Dne 17. 1. 2007 dala společnost pokyn k dalšímu vymáhání pohledávky exekuční žalobou a nařízením exekuce soudem bylo doručeno dne 25. 4. 2007. V roce 2009 byl doručen exekuční příkaz přikázáním pohledávky z účtu povinného, ovšem doposud je pohledávka neuhrazená. Společnost v r. 2014 zvažuje odpis pohledávky.

Účet 391/200 – Opravná položka k pohledávkám za r. 2007 podle § 8c ZoR

Společnost EKOLTES Hranice, a. s. měla k datu inventarizace, tj. 31. 12. 2013, zůstatek na účtu 391/200 ve výši 5.680 Kč. Jde o neuhrazenou pohledávku podle § 8c ZoR, která je více než 12 měsíců po splatnosti a její rozvahová hodnota není vyšší než 30.000 Kč. Celková pohledávka vznikla v r. 2005 a její splatnost byla 14. 12. 2005. Opravná položky k této pohledávce za odběratelem Petrem Koutným byla vytvořena ve výši 100 % pohledávky k datu 31. 12. 2005.

Účet 391/300 - Opravná položka k pohledávkám podle § 8c ZoR

Účet 391/300 má společnost zřízen na evidenci opravných položek podle § 8 ZoR, kde k 31. 12. 2013 existuje zůstatek v hodnotě 20.355 Kč. Jedná se o 2 neuhrazené pohledávky, ve výši 18.195 Kč za panem Janem Němečkem, druhá pohledávka je za firmou MTH Praha, a.s. ve výši 2.160 Kč.

Tab. 4.13 Účetní případy při tvorbě opravné položky k pohledávkám

Poř. č.	Text	Částka	MD	D
1.	Převod neuhrazené pohledávky vůči firmě MTH Praha, a. s.	2.160,--	311/893	311
2.	Převod neuhrazené pohledávky vůči J. Němečkovi	18.195,--	311/893	311
3.	Tvorba opravné položky k pohledávkám	20.355,--	558	391

Schéma 4.6 Účtování opravné položky k pohledávkám

311/893 – Neuhrazené pohledávky		311 – Odběratelé	
1. 2.160,--		PS	1. 2.160,--
2. 18.195,--			2. 18.195,--
391 – Opravná položka k pohledávkám		558 – Tvorba a zúčt. zákonných OP v prov. čin.	
	3. 20.355,--	3. 20.355,--	

Peněžitá pohledávka za svoz tříděného odpadu ve výši 2.160 Kč byla přihlášena k insolvenčnímu řízení. U druhé pohledávky ve výši 18.195 Kč se zjistil úpadek dlužníka, pana Jana Němečka. Byla mu zaslána upomínka před podáním žaloby, žalovanému byl doručen rozsudek o zaplacení celé částky a poté podána exekuční žaloba. Dále byla podána přihláška do insolvenčního řízení, které stále probíhá.

Opravné položky vytvořené prostřednictvím účtu 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti pak mají vliv na výpočet hospodářského výsledku. Ostatní opravné položky k majetku společnost netvoří.

Společnost EKOLTES Hranice, a. s. má povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Podle názoru auditora účetní závěrka společnosti k 31. 12. 2012 podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv, nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření v souladu s českými účetními předpisy.

5 Závěr

Tématem mé bakalářské práce je „Význam a tvorba rezerv a opravných položek v účetnictví“. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části byly popsány základní charakteristiky rezerv a opravných položek, jejich druhy či použití. V části praktické byly analyzovány poznatky z praxe a zpracovány do názorných příkladů.

Tvorba rezerv a především účetních opravných položek se v praxi poměrně často opomíjí, ačkoli mají účetní jednotky k rozvahovému dni např. neuhrazené pohledávky. Příliš populární není ani tvorba účetních rezerv a opravných položek, neboť nepřináší žádnou úsporu na dani, spíš zvyšují množství práce v období účetní závěrky. Tím však může docházet k významnému porušování účetních předpisů z hlediska nadhodnocení aktiv. V případě společností s povinností auditu může absence rezerv a opravných položek ovlivnit i výrok audítora, protože účetní závěrka pak nemusí věrně zobrazovat skutečnost.

Při inventarizaci je třeba rozhodnout, zda stávající rezervy ponecháme, rezervu dotvoříme nebo úplně rozpustíme. Nezbytnou podmínkou účetní jednotky je důkladně zpracovat vnitropodnikové směrnice pro tvorbu a používání rezerv či opravných položek, protože může docházet k manipulaci s hospodářským výsledkem, např. vlivem účetních rezerv. Zákonné rezervy jsou upraveny zákonem, ale účetní rezervy mohou společnost vytvořit jen na základě úmyslu provést v budoucnu určitý výdaj na daný účel a chtějí tak využít tvorby rezervy jen pro ovlivnění svého hospodářského výsledku.

Z důvodu novely zákona o rezervách z r. 2008, kde se podle zákona musí peněžní prostředky převádět na samostatný účet v bance, se společnost EKOLTES Hranice, a. s. rozhodla, že v dalších letech nebude tvořit daňové rezervy na opravy majetku. V případě oprav majetku ve větším rozsahu je vhodné rezervu vytvořit, protože si mohou větší finanční částku rozložit do jednotlivých účetních období a nemusí si případně větší sumu peněz půjčovat z bankovního ústavu.

U opravných položek je nutné vyhodnotit stav pohledávek a podle toho použít buď opravnou položku, nebo odpis pohledávky. Pokud už neexistuje reálná šance na vymožení pohledávky zpět, je vhodnější pohledávku po promlčecí lhůtě úplně odepsat.

Seznam použité literatury

Literatura

- [1] HINKE, Jana. *IAS/IFRS a vykazání finanční pozice podniku*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2013. 142 s. ISBN 978-80-87197-65-3.
- [2] JÍLEK, Petr a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2013. 448 s. ISBN 978-80-247-4710-1.
- [3] KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2013*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 424 s. ISBN 978-80-7263-771-3.
- [4] KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2013*. 10. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 574 s. ISBN 978-80-7357-993-7.
- [5] PASEKOVÁ, Marie a Jiří STROUHAL. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) v praktických aplikacích*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. 206 s. ISBN 978-80-7454-151-3.
- [6] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2013*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1112 s. ISBN 978-80-7263-793-5.
- [7] SKÁLOVÁ, Jana a kol. *Podvojně účetnictví 2013*. 20. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 224 s. ISBN 978-80-247-4633-3.
- [8] ŠTEKER, Karel a Milada OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 264 s. ISBN 978-80-247-4702-6.

Právní předpisy

- [9] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [12] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- [13] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.
- [14] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- [15] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

Elektronické prameny

- [16] Děrgel, Martin. Rezervy na opravy [online]. Publikováno 8. 7.2009. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d5279v7328rezervynaopravy/?#heading2>
- [17] Cadrová, Zdenka. Rezervy a opravné položky. Publikováno 3. 5.2011. Dostupné z: http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d33596v43045-rezervy-a-opravne-polozky/?search_query=
- [18] Šebestíková, Viola. Opravné položky k majetku. Publikováno 21. 9.2009. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d6914v9679-opravne-polozky-k-majetku/>

Seznam zkratek

ZoÚ	Zákon o účetnictví
tzv.	takzvaný
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
IAS	International Accounting Standards (Mezinárodní účetní standardy)
resp.	respektive
tj.	to jest
ZoR	Zákon o rezervách
ZDP	Zákon o daních z příjmů
popř.	popřípadě
%	procento
ÚJ	účetní jednotka
tis. Kč	tisíce Korun českých
ČÚL	Česká účetní legislativa
UCE	účetnictví
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DNM	dlouhodobý nehmotný majetek
KFM	krátkodobý finanční majetek
AE	analytická evidence

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že:

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. 5. 2014

Jana Blažková

Seznam příloh

Příloha č. 1   Směrnice pro tvorbu a používání rezerv

Příloha č. 2   Směrnice pro tvorbu a používání opravných položek